

Taloudellinen mielenrauha 2020

Sisällys

Johdanto	2
Alkusanat: Taloudellisen mielenrauhan merkitys korostuu epävarmoina aikoina.....	3
1 Taloudellinen mielenrauha	4
Suomalaisten taloudellinen mielenrauha on pysynyt ennallaan.....	4
Kyky oman talouden hallintaan jakaa suomalaisia	8
Varovaisuus suitsii suomalaisten luottamusta tulevaan	9
Koronakriisi herätti pelot taloudellisesta taantumasta	10
Odottamattomat menot huolettavat suomalaisia.....	10
Kommenttipuheenvuoro: Jukka Appelqvist, Ekonomisti Danske Bank.....	12
2 Vaurastuminen ja sijoittaminen	15
Naiset sijoittavat edelleen miehiä vähemmän	15
Kommenttipuheenvuoro: Kaisa Kivipelto, senioristrategi, Danske Bank	18
Vauraus merkitsee turvallisuutta ja elämisen vapautta.....	20
Harmaantuva lottokansa ja utterat nuoret.....	20
Kommenttipuheenvuoro: Timo Rothovius, puheenjohtaja, Osakesäästäjien Keskusliitto	24
3 Ilmastonmuutos ja talous	27
Ilmastonmuutoksen kytkös omaan kukkaraan epäselvä.....	27
Suomalaiset ovat muita pohjoismaalaisia modernimpi ilmastotoimijakansa	28
Vastuullinen sijoittaminen vielä lapsen kengissä.....	30
Kommenttipuheenvuoro: Pasi Rinne, perustajaosakas, Gaia Consulting.....	32
Lopuksi	35

Johdanto

Danske Bank toteutti keväällä 2020 kyselytutkimuksen suomalaisten parissa. Selvitys toteutettiin 2.-21.3. ja kyselyyn vastasi 3022 henkilöä ympäri Suomen. Kyselyn aiheena oli suomalaisten näkemykset omasta taloustilanteestaan nyt ja tulevaisuudessa, sijoittaminen ja vaurastuminen sekä ilmastonmuutos ja vastuullinen sijoittaminen. Samaan aikaan kysely toteutettiin myös muissa Pohjoismaissa siten, että Tanskassa kyselyyn vastasi 5066 henkilöä, Ruotsissa 1001 ja Norjassa 1004.

Koronavirusepidemian kärjistyksen mahdolliset vaikutukset huomioidakseen Danske Bank toteutti lisäksi toisen tutkimuskierroksen 6.-8.4. Tällä toisella tutkimuskierroksella tavoitettiin 1011 suomalaista ja sen vastauksia raportoimme siltä osin kuin koronaepidemian voi tulkita vaikuttaneen tuloksiin.

Taloudellisen mielenrauhan merkitys korostuu epävarmoina aikoina

Alkuvuodesta 2020 tuli yllättäen täysin poikkeuksellinen, kun koronaviruspandemia mullisti monen ihmisen elämän vaikuttamalla muun muassa sosiaalisiin suhteisiin, terveyteen, tapaan työskennellä sekä tietysti omaan talouteen. Sinulla on käsissäsi jo kolmatta kertaa julkaistava suomalaisten ja pohjoismaalaisten naapureidemme taloudellista mielenrauhaa kuvaavaa raportti. Se tarjoaa läpileikkauksen siihen, miten erikoinen kevät on vaikuttanut taloudelliseen mielenrauhaamme. Hyvä uutinen on se, että Pohjoismaissa taloudellinen mielenrauha on säilynyt kohtuullisen vakaana.

Verrattuna muihin pohjoismaalaisiin, suomalaiset ovat kuitenkin taloutensa suhteen keskimäärin epävarmempia. Tarkempi tarkastelu kuitenkin osoittaa, että luottamus oman talouden näkyymiin on suomalaisten keskuudessa hyvin jakautunutta. Haasteet esimerkiksi tulojen ja menojen hallinnassa korostuvat erityisesti pienituloisimmilla, työttömillä sekä yksinhuoltajilla. Jokaisella on oikeus taloudelliseen mielenrauhaan, ja taloudellisesti epävarmoina aikoina siitä huolehtiminen on aivan erityisen tärkeää.

Yksi keino varautua yllättäviinkin käännteisiin on säästäminen ja sijoittaminen, joihin suhtautumista tutkimme jälleen tänä vuonna. Suomalaiset tunnetaan työteliäänä kansana, ja omalla työllä ansaittua rahaa arvostetaan. Erikoista on, että edelleen aika harva suomalainen koee, että itse ansaittuja rahoja voisi laittaa kasvamaan sijoittamalla. Sijoituskeskustelu on ollut viime vuosina aktiivista, ja sen ylläpitäminen on tärkeää, jotta mystiikka sijoittamisen ympärillä hälvenisi. Näin yhä useammalla on mahdollisuus oppia, että pienilläkin summilla pääsee alkuun, ja saada säästönsä poikimaan.

Koronavirusepidemia osoitti, miten nopeasti arkomme voi muuttua täysin. Samaan aikaan olemme jo keskellä paljon suurempaa murrosta. Ilmastonmuutoksella on monella tapaa valtavat vaikutukset elämäämme - myös talouteemme. Suomalaiset, erityisesti suomalaiset naiset, ovat pohjoismaisella tasolla suunnannäyttäjiä siinä, kuinka hyvin he ottavat ympäristön huomioon omassa toiminnassaan. Ilmastohuoli on jo vaikuttanut suomalaisten valintoihin ja he arvioivat, että se vaikuttaa niihin myös tulevina vuosina: jätteitä lajitellaan, vaatteita hankitaan vähemmän, energiankulutusta suitsitaan ja ruokakori on aiempaa vastuullisempi.

Harva meistä kuitenkaan vielä hahmottaa, miten ilmastonmuutos vaikuttaa omaan talouteemme. Tarvitsemme työkaluja ymmärtääksemme entistä paremmin, miten omat kulutustottumuksemme, asumisvalintamme ja sijoituspäätöksemme näkyvät omassa ilmastovaikutuksessamme. Näin meillä on mahdollisuus Suomessa jatkaa suunnannäyttäjinä siinä, miten omilla aktiivisilla valinnoillamme voimme vaikuttaa kaikkien tulevaisuuteen. Se on oman taloudellisen mielenrauhan rakentamista siinä missä säästäminenkin.

Toivon sinulle kiinnostavia lukuhetkiä raportin parissa!

Stojko Gjurovski
Maajohtaja
Danske Bank Suomi

1 Taloudellinen mielenrauha

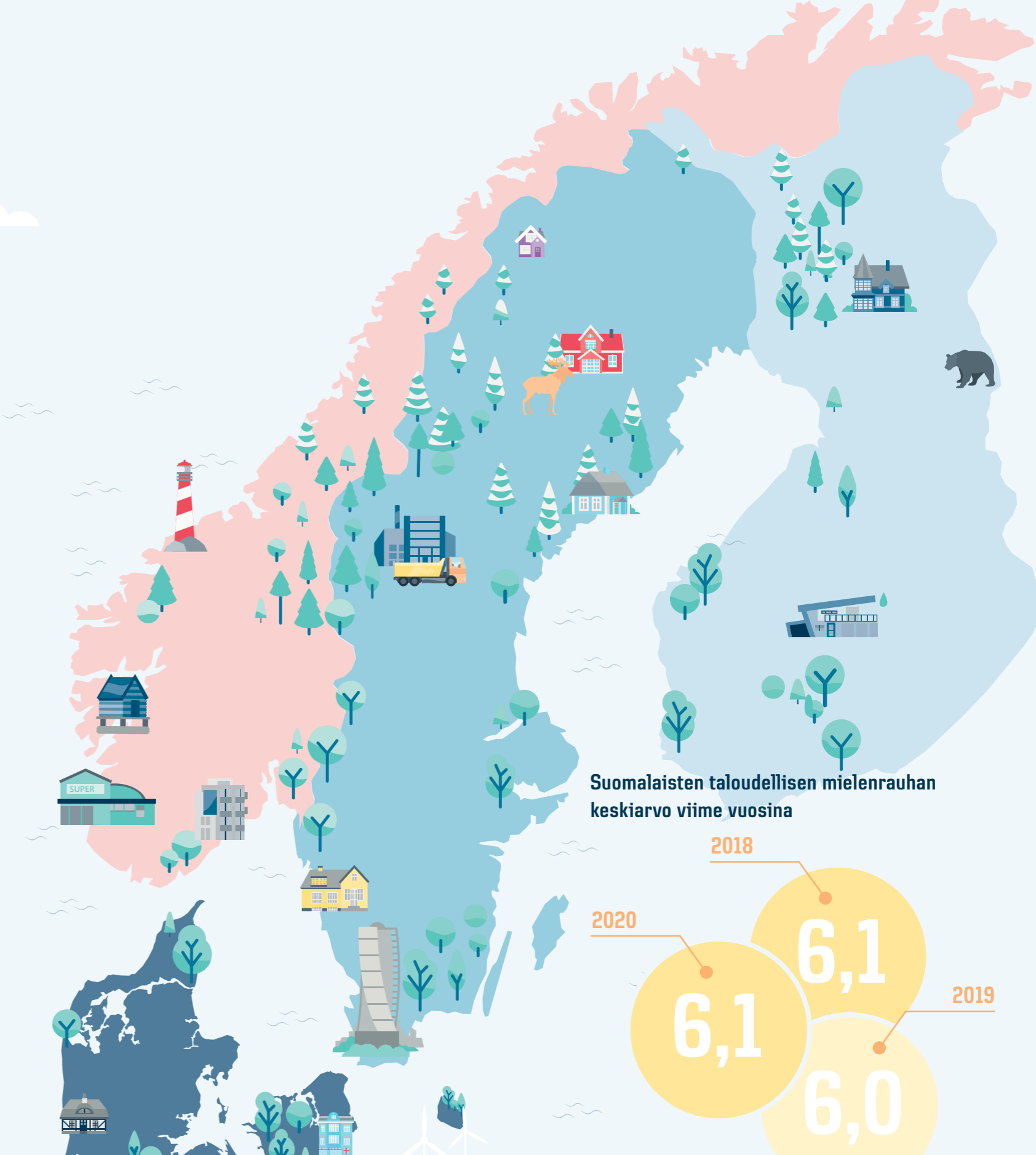
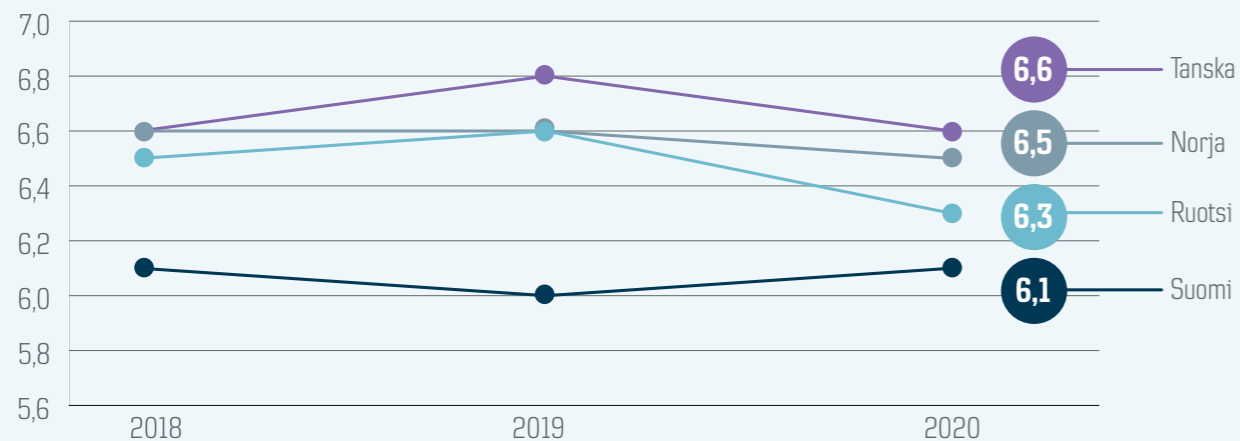
Danske Bank on jo kolmena vuonna selvittänyt pohjoismaalaisten taloudellisen mielenrauhan tasoa. Pohjoismaissa toteutetun selvityksen pohjalta Danske Bank on luonut taloudellista mielenrauhaa kuvaavan indeksin. Indeksi on rakennettu kysymyksistä, jotka mittaavat ihmisten luottavaisuutta omaan taloudelliseen tilanteeseensa, talouteen liittyvien huolten määrää ja oman taloudellisen tilanteen tulevaisuudennäkymiä.

Suomalaisten taloudellinen mielenrauha on pysynyt ennallaan

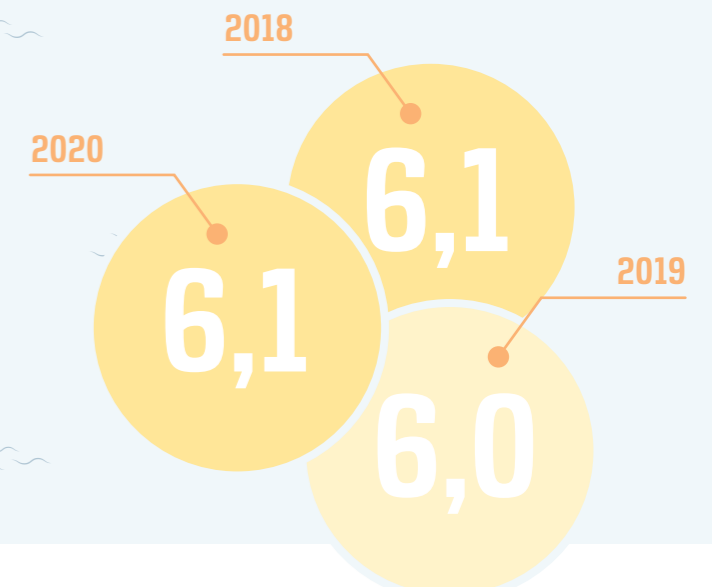
Suomalaisten taloudellinen mielenrauha on pysynyt parin viime vuoden aikana hyvin samalla tasolla. Vaikka suomalaisten taloudellinen mielenrauha onkin isossa kuvassa pysynyt muuttumattomana, on tuloksissa kuitenkin havaittavissa suuria eroavaisuuksia suomalaisten välillä: samalla kun osa kansasta pystyy suunnittelemaan talouttaan ja katsomaan tulevaisuuteen vailla taloudellisia huolia, ei kaikilla ole tähän riittäviä edellytyksiä. Erityisesti nyt, kun kuljemme kohti epävarmempia taloudellisia aikoja, riski kiulun levenemisestä suomalaisten välillä kasvaa.

Asteikolla 1-10 suomalaisten taloudellinen mielenrauha saa tänä vuonna arvosanan 6,1. Taloudellinen mielenrauhamme on pysynyt varsin samalla tasolla kuin vuosi sitten, jolloin arvosana oli 6,0. Hieman yllättävää on, että koronavirusepidemia ei ainakaan vielä huhtikuun alkuun tultaessa ollut vaikuttanut suomalaisten taloudellisen mielenrauhan kokonaistason. Verrattuna muihin Pohjoismaihin suomalaisten taloudellisen mielenrauhan taso jää yönsä paremmin nukkuvien naapurimme varjoon. Suomi onkin ollut koko tarkastelujakson ajan Pohjoismaisen joukon hännänhuippuna. Ruotsalaisten mielenrauha on kuitenkin järkkynyt hieman viime vuodesta ja nousee enää vain kahdella pisteen kymmenyksellä suomalaisten taloudellisen mielenrauhan yläpuolelle. Myös tanskalaisten ja norjalaisten taloudellinen mielenrauha on hienoisessa laskussa viime vuoteen verrattuna, joten Pohjoismaita Suomi on tänä vuonna ainoa, jossa indeksi nousi edelliseen vuoteen verrattuna. Muutokset ovat kuitenkin pieniä, mutta ainakin Suomen kulkusuunta on positiivinen.

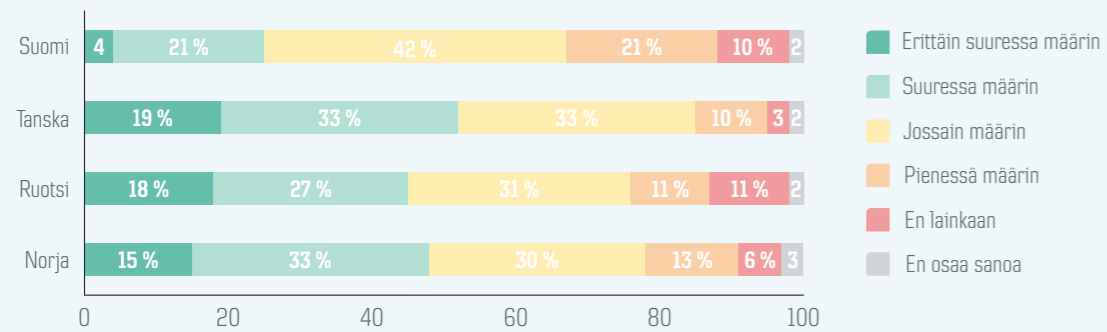
Taloudellinen mielenrauha Pohjoismaissa 2018-2020

Suomalaisten taloudellisen mielenrauhan keskiarvo viime vuosina

Missä määrin suhtaudut nykyiseen taloudelliseen tilanteeseesi luottavaisesti?

Uutiset ovat nyt koronakriisin myötä pullollaan kielteisiä talousnäkyviä, mutta suomalaisten luottamukseen omaa taloutta kohtaan tämä uutisointi ei isossa kuvassa näy vaikuttaneen. Vastaajista yli kaksi kolmasosaa (67 %) kertoo suhtautuvansa nykyiseen taloudelliseen tilanteeseensa vähintään jossain määrin luottavaisesti. Joka kymmenes vastaaja kertoo, ettei suhtaudut omaan taloudelliseen tilanteeseensa lainkaan luottavaisesti ja näin ajattelevien osuus on koronakriisistä huolimatta jopa laskenut viime vuoteen verrattuna. Tätä positiivista tulosta tulee toki suhteuttaa esimerkiksi Tilastokeskuksen hieman eri tavoin koostettuun kuluttajaluottamusindikaattoriin, joka laskee selvästi koronaepidemian seurauksena. Tilastokeskuksen selvityksessä tuloksena oli, että rajoitusten käyttöönotto lisäsi suomalaisten epävarmuutta omaa taloutta kohtaan. [<http://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2020/koronakriisi-ja-rajoitukset-rapauttavat-akkia-kuluttajien-luottamusta/>].

Koronavirusepidemian vähäistä vaikutusta suomalaisten luottamukseen omaa taloudellista tilannetta kohtaan voidaan pitää jopa yllättävänä. Vaikuttaakin siltä, että epidemian eskaloituminen koettiin alkuvaiheessa vielä enemmän terveyttä uhkaavana yhteiskunnallisena kriisinä eikä niinkään henkilökohtaisena taloudellisena uhkana. Ehkä ihmiset eivät olleet mittausvaiheessa ehtineet vielä ajatella koronakriisin vaikutuksia pidemmällä aikavälillä, vaan oltiin vielä hämmennyksen tilassa rajoitusten ja suositusten astuttua voimaan. Vaikka koronaepidemia ei juurikaan

10 % ei suhtaudu taloudelliseen tilanteeseensa lainkaan luottavaisesti.

20 % varttuneemmista ei luota lainkaan tai luottaa vain pienessä määrin omaan talouteensa

vaikuttanut tulosten kokonaiskeskiarvoihin, on havaittavissa selviä eroja eri ryhmien välillä. Osalla tulot laskivat välittömästi koronan myötä, kun taas osa suomalaisista on paremmin suojassa taloudelliselta iskulta. Koronan taloudelliset vaikutukset osuvat ensi tilassa työelämässä oleviin, ja sille suurelle vastaajajoukolle, joka ei ole työelämässä, taloudelliset seuraukset tulevat näkyviin vasta viiveellä.

Millaisin ajatuksin suomalaiset sitten vastaanottavat koronakriisin tuoman taloudellisen iskun? Suomalaisilla näyttää olevan luottamuspulaa omaa taloudellista tilannetta kohtaan, ja suomalaiset ovat taloutensa suhteen selvästi vähemmän itsevarmoja kuin pohjoismaiset naapurimme. Sama ero suhtautumisessa nykyiseen taloudelliseen tilanteeseen on ollut näkyvissä myös aiempina vuosina. Kun Suomessa vähintään jossain määrin talouteensa luottavia on tänä vuonna 67 %, niin Ruotsissa vastaava luku on 77 %, Norjassa 79 % ja Tanskassa jopa 85 %.

Aiempina vuosina naiset ovat olleet miehiä vähemmän luottavaisia omaan taloudelliseen tilanteeseensa, mutta tämän vuoden tutkimuksen ilahduttava tulos on, että sukupuolten välinen ero on hälventynyt. Sen sijaan iällä on vaikutuksensa omaan talouteen luottamisen kannalta, sillä yli 65-vuotiaista useampi suhtautuu talouteensa luottavaisesti kuin nuoremmista ikäryhmissä. Yli 65-vuotiaista suuri osa on jo eläkkeellä, jolloin tulot ovat paremmin ennakoitavissa, eikä niihin tule muutoksia kovin yllättäen. Tämä saattaa vaikuttaa luottamuksen tasoon iäkkäämmällä polvella. Tästä huolimatta myös varttuneempien vastaajien joukosta jopa viidennes kertoo, ettei luota lainkaan tai luottaa

”
Koronavirusepidemia ei Suomessa yllättäen vaikuttanut taloudellisen mielenrauhan kokonaistason.

Suomalaisista
67 %
luottaa omaan talouteensa vähintään jossain määrin

Ruotsalaisista
77 %
luottaa omaan talouteensa vähintään jossain määrin

Norjalaisista
79 %
luottaa omaan talouteensa vähintään jossain määrin

Tanskalaisista
85 %
luottaa omaan talouteensa vähintään jossain määrin

Onko sinusta yleisesti ottaen vaikeaa vai helppoa sovittaa tulosi ja menosi yhteen?

Erittäin helppoa

13 %

Helppoa

23 %

Ei helppoa eikä vaikeaa

36 %

Vaikeaa

20 %

Erittäin vaikeaa

7 %

En osaa sanoa

2 %

vain pienessä määrin omaan talouteensa.

Kyky oman talouden hallintaan jakaa suomalaisia

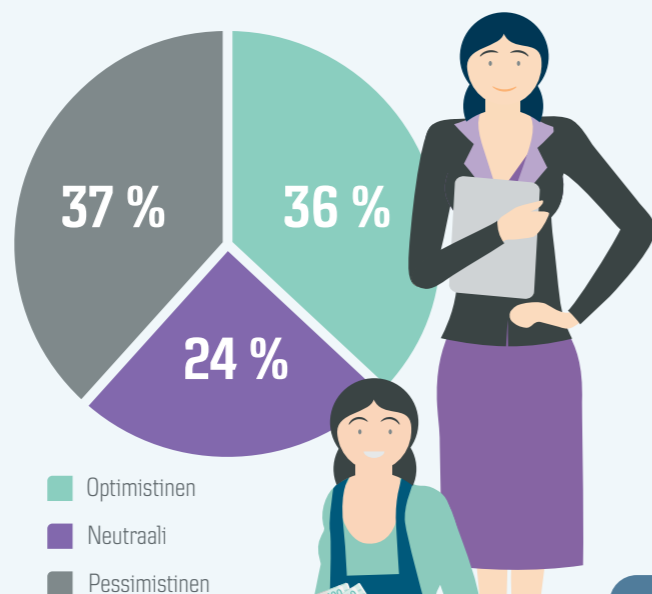
Kun vastaajilta kysyttiin, mistä he erityisesti kantavat huolta omassa taloustilanteessaan, kärkeen nousivat erityisesti tulot ja omien rahojen käyttökohteet. Näistä on säännöllisesti huolissaan noin neljä viidestä vastaajasta. Sen sijaan omasta omaisuudestaan kantaa huolta jo huomattavasti harvempi (61 %). Tämä kuvaakin hyvin arjen todellisuutta monella suomalaisella: jos omaisuutta on itsellä vähän tai ei ollenkaan, keskittyy huomio oman talouden hallinnassa luonnollisesti tulojen ja menojen hallintaan.

Omien tulojen ja menojen yhteensovitus on vaikeaa tai erittäin vaikeaa noin neljäsosalle (27 %) vastaajista. Huolestuttavaa on, että tämä osuus vastaajista on noussut hieman kahden vuoden takaisesta tilanteesta. Toisaalta tulojen ja menojen yhteensovittamisen kokee helpoksi tai erittäin helpoksi yhä yli kolmasosa vastaajista (35 %). Samansuuruinen ryhmä taas näkee, ettei yhteensovittaminen ole erityisen helppoa eikä vaikeaa.

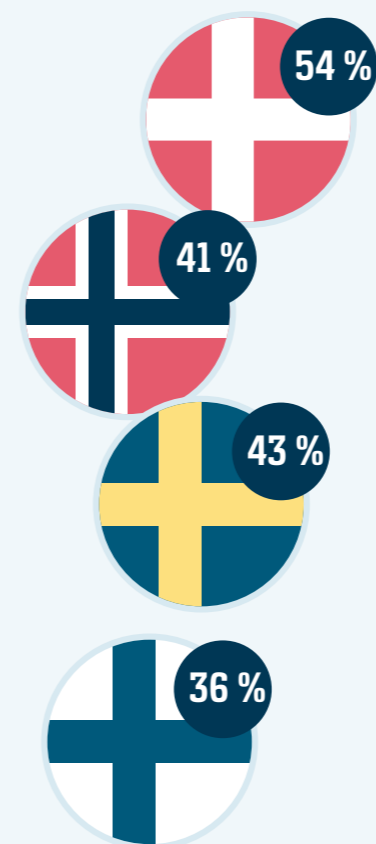
Tulojen ja menojen yhteensovittamisen helppous on selkeästi kahtia jakautunutta: toisille tämä on helppoa ja toisille puolestaan jatkuva murheenkryyni. Haasteet tulojen ja menojen hallinnassa korostuvat erityisesti pienituloisimmilla, työttömillä sekä yksinhuoltajilla.

Ylivoimaisesti suurin syy tulojen ja menojen yhteensovittamisen vaikeuteen ovat yllättävät tilanteet ja toisaalta riittävän taloudellisen puskurin kerryttäminen näitä yllättäviä tilanteita varten. Vajaa puolet (46 %) kysymykseen vastanneista kertoo, etteivät he ole varautuneet odottamattomiin kuluihin. Sama osuus kysymykseen vastanneista kertoi, että heidän kulunsa ylittävät säännöllisesti saadut tulot. Juuri näiden suomalaisten kannalta tilanne

Oletko yleisesti ottaen pessimistinen vai optimistinen taloudellisen tilanteesi suhteen?

Optimistinen
Neutraali
Pessimistinen

Omaan talouteen optimistisesti suhtautuvia eniten Tanskassa

on huolestuttavin taloudellisesti epävarmempia aikoja kohti kulkiessamme.

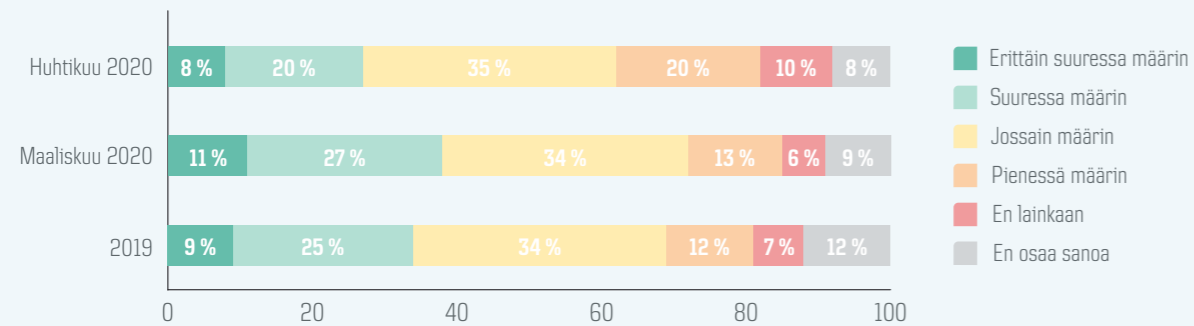
Varovaisuus suitsii suomalaisten luottamusta tulevaan

Yleisesti ottaen oman talouden näkymät vaihtelevat suomalaisten keskuudessa mitä moninaisimmista syistä, mutta toisille lasi on aina joka tapauksessa puoliksi tyhjä ja toisille puoliksi täynnä. Suomalaiset suhtautuvat omaan talouteensa siis hyvin jakautuneesti: runsas kolmannes suhtautuu taloudelliseen tilanteeseensa optimistisesti, runsas kolmannes pessimistisesti ja neljännes neutraalisti. Suhtautuminen omaan taloudelliseen tilanteeseen on pysynyt hyvin samankaltaisena jo vuodesta 2018 lähtien, eikä koronavirusepidemian käynnistyminen ollut vielä huhtikuussa muuttanut tätä yleiskuvaa suomalaisten suhtautumisesta henkilökohtaiseen talouteensa.

Optimistisesti omaa taloustilannetta kohtaan suhtautuvia ovat keskimääräistä useammin varsin vakaassa taloudellisessa tilanteessa olevat yli 65-vuotiaat sekä omistusasunnossa asuvat. Pessimistejä puolestaan löytyy paljon erityisesti alle 26 000 euroa vuodessa ansaitsevien joukosta. Tämäkään ei ole yllättävä tulos, sillä suuremmat tulot mahdollistavat helpommin esimerkiksi säästämisen pahan päivän varalle, mikä luo turvaa niin nykyhetkeen kuin tulevaankin.

Usko oman talouden tulevaisuuden suhteen näyttää olevan kulttuurisidonnaista ja vaihtelee paljon jopa keskenään samankaltaisten Pohjoismaiden välillä. Tässä joukossa suomalaiset erottuvat muita pessimistisempänä kansana ja suomalaisten pessimistinen suhtautuminen omaan talouteensa on kahden vuoden aikana jopa kasvanut hieman, vaikka yleisesti taloudessa on ollut positiivista virettä. Tanskalaisista puolestaan optimistisesti taloustilanteeseensa suhtautuu yli puolet ja ruotsalaisista 43 % ja norjalaisista 41 %. Ruotsissa ja Norjassa on Suomen tapaan ollut havaittavissa pessimistisyyden lisääntymistä viime vuosina. Stereotyyppiseen suomalaisuuteen kuuluu varovaisuus, mikä voi jälkiviisaasti olla varsin hyväkin piirre suhdanteiden muututtua äkisti huonompaan. Toisaalta yrittämisen ja yksityisen kulutuksen ajaman talouskasvun kannalta suomalaisten pessimismi voi pidemmällä aikavälillä olla kasvua kahlitseva voima.

Missä määrin olet huolissasi mahdollisesta taloudellisesta laskusuhdanteesta?

Koronakriisi herätti pelot taloudellisesta taantumasta

Vaikka suuri osa suomalaisista ei kanna huolta henkilökohtaisesta taloudestaan, on huoli yleisestä taloustilanteesta kasvanut selvästi koronakriisin myötä. Vielä maaliskuussa suomalaisten huolet taantumasta olivat laskusuunnassa edellisvuoteen verrattuna. Huhtikuussa koronakriisin vaikutus oli kuitenkin jo nähtävissä: Jälkimmäisessä kyselyssä 65 prosenttia suomalaisista on vähintään jossain määrin huolissaan taloudellisesta laskusuhdanteesta, kun kuukautta aiemmin vastaava osuus oli 53 prosenttia. Vaikka huolet kääntyivät nousuun heti koronakriisin alettua Suomessa, on huolestuneiden osuus edelleen yllättävän matalalla tasolla, kun sitä peilaa ekonomistien ja tutkimuslaitosten synkentyneisiin ennusteisiin Suomen tämän vuoden talouskehityksestä.

Odottamattomat menot huolettavat suomalaisia

Suomalaisten suurimmaksi taloudelliseksi huolenaiheeksi kyselyssä nousi se, ettei varaa odottamattomiin menoihin ole. Tämä on ymmärrettävä tulos, sillä odottamattomat menot nimensä mukaisesti ovat vaikeasti ennakoitavissa niin ajankohdan kuin suuruuden osalta. Ehkä tämän vuoksi jopa 38 prosenttia suomalaista kantaa huolta oman taloutensa valmiudesta odottamattomiin menoihin. Huoli omasta varautumisesta koskettaa tasaisesti kaikkia ikäluokkia ja eri alueita. Edes parempi työmarkkina-asema ei poista huolta odottamattomista menoista, sillä toimihenkilöistä/asiiantuntijoista noin kolmannes on huolissaan siitä, ettei heillä ei ole varaa odottamattomiin menoihin. Koronakriisin kärjistyminen myötä myös korkeimpaan tuloluokkaan kuuluvien (yli 54 000 € vuodessa ansaitsevat) huoli odottamattomista menoista nousi selvästi. Ehkä koronakriisi koko kansaa koskettavana kokemuksena toikin esiin sen tosiasian, että ikäviä talouteen vaikuttavia yllätyksiä voi sattua koska vain kenelle vain.

Lähes kolmasosa valitsi tulevan eläkkeen riittämättömyyden ja sen, ettei voi elää haluamansa kaltaista elämää kolmen suurimman taloudellisen huolenaiheensa joukkoon. Elämänvaihe näyttää vaikuttavan huolten ensisijaisuuteen, sillä tavoitellun elämän saavutettavuus huoletti erityisesti nuoria ja nuoria aikuisia, kun taas eläkehuolet ovat ajankohtaisimpia pian eläkeikään tulevilla 55-64-vuotiailla. Huolissaan oltiin myös kyvystä maksaa laskut ajallaan. Ainoastaan 15 prosenttia suomalaisista ilmoittaa, että heillä ei ole mitään taloudellisia huolia. Nämä tulokset viestivätkin synkähköä kuvaa suomalaisten alituisesta huolestuneisuudesta ja heikosta varautumisesta pahan päivän varalle.

Yli puolet vastaajista (54 %) kertoo olevansa vähintään jossain määrin säännöllisesti huolissaan tuloistaan sekä siitä, riittävätkö tulot kattamaan menot. Kun katsotaan suomalaisten pääasiallisia taloushuolia ja huonompiin taloudellisiin aikoihin varautumisen puutetta, on yllättävää, että koronakriisin puhkeaminen ei juurikaan lisännyt suomalaisten huolta omasta taloudestaan ja pärjäämisestään tulevina aikoina. Epävarmassa taloustilanteessa erityisesti ne vastaajat, joiden taloudelliset puskurit ovat pienet, ovat alttiita kolhuille.

“
Koronakriisi kasvatti
äkillisesti suomalaisten huolta
laskusuhdanteesta.”

Kommenttipuheenvuoro:

Jukka Appelqvist, Ekonomisti Danske Bank

Taloudellisen mielenrauhan kannalta ydinkysymys on, miten pian palaamme normaaliin tilaan.

"Vielä alkuvuodesta vaikutti siltä, että euroaluetta koetelleen vaisun suhdannejakson pohjakosketus olisi jäänyt taakse. Maailmantaloutta heiluttaneessa kauppasodassa vallitsi väli rauha, ja ekonomistien konsensusodotuksena vuodelle 2020 oli hidas mutta vakaa elpyminen. Kotimaassa kasvunäkymät olivat kieltämättä jokseenkin vaisuja, mutta merkkejä suurista ulkoisista tai sisäisistä uhkakuvista ei ollut. Työllisyys oli historiallisen korkealla, ja murheet liittyivät pääosin julkisen talouden pitkän aikavälin tasapainoon.

SARS-CoV-2 muutti tilanteen nopeasti. Suomen näkökulmasta koronakriisi alkoi helmikuussa tarjontasokkina, kun tehtaita suljettiin Kiinassa. Komponenttipula vaikutti globaaleihin tuotanto-ketjuihin, mutta häiriö oletettiin tilapäiseksi. Arvio tilanteen vakavuudesta muuttui helmikuun lopussa, kun virus levisi laajasti eri maihin ja kehittyi nopeasti pandemiaksi. Samalla siirryttiin kysyntäsokkitilanteeseen, jossa ihmiset ovat karanteenissa, eikä ravintoloissa tai ostokeskuksissa ole asiakkaita. Monessa maassa yrityksiä on tosin myös määrätty suljettavaksi, jolloin sekä kysyntä- että tarjontarajoitukset kietoutuvat käytännössä yhteen.

Taloudellinen mielenrauha -kyselyn tulokset viittaavat siihen, että keskimäärin suomalaiset eivät ennakoivat koronakriisin vaikuttavan dramaattisesti heidän omaan talouteensa. Ilmiölle löytyy ainakin kaksi mahdollista selitystä. Ensinnäkin saattaa olla, että suomalaisten enemmistö uskoo edelleen jonkinlaiseen V-käyrään, eli tulkintaan, jossa koronakriisi jää lyhytkestoiseksi ja edessä on myös nopea palautuminen. Toinen selitys liittyy siihen, että vaikka liikumis- ja kokoontumisrajoitukset koskettavat kaikkia, ovat ihmiset epidemian taloudellisten vaikutusten osalta silti hyvin epätasa-arvoisessa asemassa.

Haavoittuvaisimpia ovat esimerkiksi yrittäjät ja freelancerit, joiden kohdalla tulot ovat pahimmillaan katkenneet äkisti. Toisessa ääripäässä on 1,5 miljoonaa eläkeläistä, joiden

kuukausittaisiin tuloihin ei epidemialla ole vaikutusta. Ääripäiden väliin asettuu iso joukko palkansaaajia, joiden kohdalla ratkaiseva kysymys liittyy yleensä siihen, mikä on työttömyyden riski omalla kohdalla. Tämä riski vaihtelee ratkaisevasti yrityksittäin, toimialoittain ja työnantajasektorin suhteen. Valtaosalla palkansaaajista eivät kuukausittaiset tulot ole ainakaan toistaiseksi muuttuneet miksiäkään. Itse asiassa useimmissa kodeissa koronakriisi johtaa säästämisen kasvuun, kun tulot eivät ole muuttuneet, mutta kulutus on supistunut. Tiedossa silti on, että jos kriisi pitkittyy, saattaa työttömyys- tai lomautusriski realisoitua myös omalla kohdalla.

Koronakriisin erityispiirre on se, että lomautusten kautta työllisyys on heikentynyt ennätysnopeasti ja kohdistunut erityisesti pienituloisiin palveluammatteihin. Pienituloisissa palkansaaajaryhmissä työskentelee paljon ihmisiä, joiden riskipuskurit ovat pienet ja vaikutukset päivittäiseen toimeentuloon nopeita. Toistaiseksi on epäselvää, missä laajuudessa lomautukset ja irtisanomiset laajenevat vientiteollisuuteen. Nämä vaikutukset korostuvat koronakriisin toisessa vaiheessa, jos poikkeustilanne pitkittyy.

Työllisyyden lisäksi korona vaikuttaa kotitalouksien varallisuuden arvoon, mikä synnyttää sekin ymmärrettävästi huolta. Osakekurssit ovat laskeneet, mutta ainakaan toistaiseksi ei ole nähty pitkäkestoista romahdusta. Esimerkiksi Helsingin pörssin osakeindeksi on tällä hetkellä palautunut jo lähelle tammikuun alun tasoa. Tilannetta voi pitää jopa hieman yllättävänä. Valtaosalla suomalaisista pääosa yksityisestä varallisuudesta koostuu omistusasunnosta, jonka arvo käyttäytyy kriisitilanteissa vakaammin. Pitkittyessään koronakriisi vaikuttaisi kuitenkin kaikkien omaisuusluokkien arvon kehittymiseen.

Jatkoa ajatellen ydinkysymys onkin se, kuinka nopeasti talous palautuu kohti liikimain normaalia tilannetta. Ennustaminen on

juuri nyt vaikeaa ja epävarmuus suurta. Toisessa ääripäässä on V-käyrä, jossa viruksen aiheuttamaa pudotusta seuraa nopea palautuminen, kun epidemia laantuu. Toisessa laidassa taas on tilanne, jossa viruksen torjuntaan liittyvien toimien kanssa kamppaillaan vielä vuosia ja edessä on historiallisen syvä lamakausi. Suomalaisten huolestuneisuuden jokseenkin maltilliset muutokset kertovat uskosta pikemminkin ensimmäiseen vaihtoehtoon. Toivottavasti kansa tietää tälläkin kertaa."

“
*Kolmikymppisenä sijoittamisen
aloittaminen yleistyy.*”

2 Vaurastuminen ja sijoittaminen

Sijoittaminen rahastoihin ja osakkeisiin on hieno mahdollisuus laittaa säästönsä poikimaan ja kerätä korolle korkoa. Kaikille sijoittaminen ei kuitenkaan näyttäydy mahdollisena tapana säästää. Tokihan tapoja säästää on monenlaisia ja suomalaisten varallisuus onkin paljolti kiinni omistusasunnoissa.

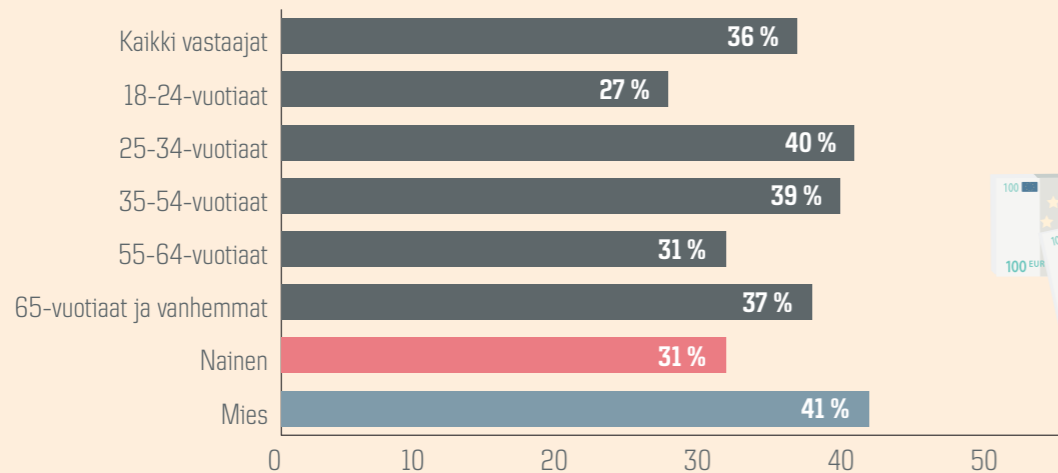
Danske Bank kysyi suomalaisilta, mikä heidän suhteensa sijoittamiseen ja vaurastumiseen on. Osa nyt kysytyistä kysymyksiä kysyttiin myös vuonna 2018. Onkin jännittävää nähdä, ovatko suomalaisten näkemykset muuttuneet, kun esimerkiksi sijoittaminen on ollut julkisuudessa esillä yhä enemmän, samaan aikaan kun merkkejä talouskasvun hiipumisesta on myös ollut ilmassa.

Naiset sijoittavat edelleen miehiä vähemmän

Suomalaisista 36 prosenttia kertoo sijoittavansa rahojaan osakkeisiin, arvopapereihin tai vastaaviin. Osuus on pysynyt samana vuodesta 2018, eli mihinkään sijoitusboomiin varovaiset suomalaiset eivät ole viime talouskasvun vuosina lähteneet. Sijoittamisen yleisyys vaihtelee jonkin verran ikäryhmittäin. 18-24-vuotiaista sijoittaa vasta runsas neljäsosa (27 %), mutta 25-34-vuotiaista jo huomattavasti useampi (40 %). Tässä ikäryhmässä useampi vastaaja sijoittaa rahojaan vuoteen 2018 verrattuna. Suomessa onkin siis viimeisen vuosikymmenen aikana mahdollisesti kasvanut uusi, aktiivisempi sijoittajasukupolvi. Toisaalta työelämään siirtyminen usein ajoittuu näiden kahden ikäluokan välimaastoon, ja todennäköisesti sijoittaminen yleistyy siinä vaiheessa, kun aletaan saada palkkatuloja.

Huolimatta siitä, että useimmilla 55-64-vuotiailla on varsin ennakoitavat ja vakaat tulot, heidän sijoitusintonsa on keskimääräistä alhaisempaa. Säästävätkö suomalaiset siis eläkepäiviään varten jo reilusti etukäteen ja kuluttavat vapaammin ennen eläköitymistään vai ovatko 55-64-vuotiaat niin varovaisia, että pitävät varallisuuttaan keskimääräistä enemmän kiinni asunnossa ja pankkitilillä? Eläkeikäisten ja eläkeikää lähestyvien sijoitusinto on hieman yllättäen laantunut kahden vuoden takaisesta, sillä vuonna 2018 he sijoittivat rahojaan useammin kuin kaikki vuoden 2018 kyselyyn vastanneet keskimäärin.

Sijoitatko rahojasi osakkeisiin, arvopapereihin tai vastaaviin?

syitä ovat se, ettei vastaaja ole mielestään vielä riittävän taidokas sijoittamaan ja se että sijoittaminen koetaan liian riskialttiiksi. Naisten vähäisempää sijoitusintoa selittääkin ehkä osaltaan se, että naiset kokevat miehiä useammin, etteivät heidän taitonsa riitä sijoittamiseen: 22 % kysymykseen vastanneista naisista totesi sijoittamisen olevan vaikeaselkoista, kun miehistä samaa mieltä oli vain 15 %. Vaikeaselkoisena sijoittamista pitävät erityisesti 18-24-vuotiaat, mikä on sikäli positiivinen tulos, että kyseisellä ikäryhmällä on hyvin aikaa oppia sijoittamisen salat ja päästä kartuttamaan myös sitä kautta varallisuuttaan.

Vaikka viime vuosina julkisuudessa on ollut myös avoimesti taloudelliseen riippumattomuuteen ja rikastumiseen pyrkiviä sijoittajia, useimmat suomalaiset sijoittajat eivät tähtää sijoittamisellaan ensisijaisesti radikaaliin elämänmuutokseen. Yleisimmät syyt sijoittamiseen ovat taloudellisen puskurin luominen (65 %) ja suuremman tuoton saaminen (45 %). Nuorimmilla (18-34-vuotiailla) vastaajilla yleinen syy on edellä mainittujen lisäksi rikastuminen, jonka valitsi kolmannes vastaajista. Rikastuminen on edelleen myös miehillä hieman keskiarvoa yleisempi syy sijoittaa, vaikkakin se on menettänyt merkitystään kaikkien vastaajien keskuudessa kahden vuoden takaisesta.

Viime vuosina suomalaisessa mediassa on puhuttu yhä enemmän naisten sijoittamisesta. Tämä keskustelu ei kuitenkaan ole kahdessa vuodessa tuottanut huimaa muutosta, sillä miehet (41 %) sijoittavat yhä useammin kuin naiset (31 %). Kuitenkin hyvä uutinen on, että sukupuolten välinen ero on pienentynyt hieman vuodesta 2018. Sama sukupuolten välinen ero on näkyvissä Euroclear Finlandin tilastoissa, joiden mukaan naisia on kolmasosa kaikista suomalaisista pörssiyritysten kotitalousomistajista. Tämä sukupuolijakauma pörssiosakkeisiin sijoittamisessa on tässä tilastossa pysynyt muuttumattomana viimeisen kymmenen vuoden ajan. Onko mediahuomiossa siis ollut kyse vain nousukaudelle luonteenomaisesta tavasta puhua sijoittamisesta?

Mistä syystä niin moni suomalainen ei sijoita lainkaan? Ylivoimaisesti yleisin syy tähän on ymmärrettävä: yli puolet vastaajista ei sijoita, koska heillä ei ole ylimääräistä rahaa. Muita yleisiä

Minulla ei ole ylimääräistä rahaa.

Liian riskialtista

Taitoni eivät riitä sijoittamiseen.

40 %

25-34-vuotiaista
kertoo sijoittavansa

65 %

kertoo sijoittavansa
taloudellisen puskurin
luomiseksi

Miksi et sijoita rahojasi?

[Voit antaa useita vastauksia]

Minulla ei ole ylimääräistä rahaa

61 %

En ole mielestäni vielä riittävän taidokas siihen

24 %

Liian riskialtista

20 %

Sijoittaminen on vaikeaselkoista

19 %

Vaatii paljon rahaa

14 %

Pidän mieluummin rahat pankkitililläni

12 %

Liian kallista

10 %

Aikaa vievää

6 %

Muu syy

4 %

En osaa sanoa

5 %

Kommenttipuheenvuoro:

Kaisa Kivipelto, senioristrategi, Danske Bank

Naiset puhuvat rahasta yhä enemmän, mutta ovatko he tosiaan myös ottaneet taloutensa omiin käsiinsä?

Tilanne on itselleni hyvin tuttu: tutkin nettisivuja löytääkseni sopivan välikausihaalarin päiväkodin aloittaneelle taaperolle ja vertailen matkarattaita (voiko ottaa käsimatkatavaraksi, miten kestävät matkakohteen mukulakiviä). Eikä lista pääty siihen: vanhempainvapaan aikana seinät kotona tulevat tutuiksi, ja verkkokaupan alennusmyynnistä löytyy sopiva kehysmalli pitkään haaveilemaani valokuvaseinää varten. Tietenkin täytyy varata valokuvaaja puolivuotiskuvien ottamiseen, jotta sinne seinälle saa täytettä.

Me naiset tyypillisesti kulutamme mielellämme rahaa perheeseemme. Jokainen vanhempi haluaa lapsilleen parasta, mutta naisten rooli perheen hankinnoissa on korostunut. Olemme myös suomalaisia naisia: Olemme ylpeitä siitä, että meitä ei tarvitse elättää, jolloin käytämme pitkälti omia rahojamme perheen yhteisiin hankintoihin.

Ilmassa on ollut kuitenkin muutoksen tuulia, kun naiset ovat rynnistäneet sijoitusmarkkinoille ja ryhtyneet käyttämään omia rahojaan säästämiseen ja sijoittamiseen. Näin on ainakin sosiaalisen median naisille kohdennettujen sijoitusryhmien sekä eri medioissa esiintyneiden artikkeleiden mukaan. Tämä jos joku on hyvä asia, sillä palkkaerot sukupuolien välillä ovat yhä suuret Suomessa. Naisten eläkeköyhyys on merkittävä ilmiö, ja liian usein taloudellinen epävarmuus heikentää naisten mahdollisuuksia tehdä omia valintojaan työelämässä tai parisuhteessa. On tärkeää, että naiset ottavat oman taloutensa haltuun etenkin säästämällä ja sijoittamalla pitkäjänteisesti, jolloin kasvanut varallisuus tuo turvaa ja vapautta.

Taloudellinen mielenrauha -tutkimuksessa selviää, että vaikka sukupuolten välinen ero sijoittamisessa on hieman kaventunut, yhäkin vain 31 % naisista sijoittaa, kun taas miesten keskuudessa vastaava luku on 41 %. Sekä miehillä, että naisilla yleisin syy siihen, ettei sijoita löytyy rahan puutteesta. Toiseksi yleisin syy, eli se ettei mielestään ole

riittävän taidokas ryhtymään sijoittajaksi, korostuu naisilla: 28 % naisista epäilee omia taitojaan, kun taas miehistä osuus on vain 19 %.

Nyt seuraa paljastus: miehet mokailevat sijoituksissaan vähintään yhtä paljon kuin naiset! Itse asiassa, "Boys will be boys"-tutkimuksessa selviää, että naisten osakesalkut tuottavat keskimäärin kaupankäyntipalkkioiden verran enemmän kuin miesten, koska miehillä liiallinen itsevarmuus johtaa liian aktiiviseen kaupankäyntiin nostaten kuluja ja vähentäen tuottoja. Lisäksi naiset pysyvät paremmin omissa sijoitussuunnitelmassaan ja sijoittavat pitkäjänteisemmin.

Minulla on siis naisille kaksi viestiä: ole itsekkäämpi ja usko omiin taitoihisi! Muista aina maksaa ensin itsellesi ja varmista, että perheen yhteiset taloudelliset kustannukset jakautuvat reilusti. On myös lasten etu, että äiti pärjää taloudellisesti eläkkeelläkin tai vaikka elämässä sattuisi suuria muutoksia. Sen lisäksi usko omiin taitoihisi ja kykyysi oppia uutta. Rahastosijoittaminen sopii kenelle tahansa ja pörssiosakkeisiin sijoittaminen rinnastuu enemmänkin parhaan hintalaatusuhteen turvaistuimen valintaan kuin rakettitieteeseen. You can do it!

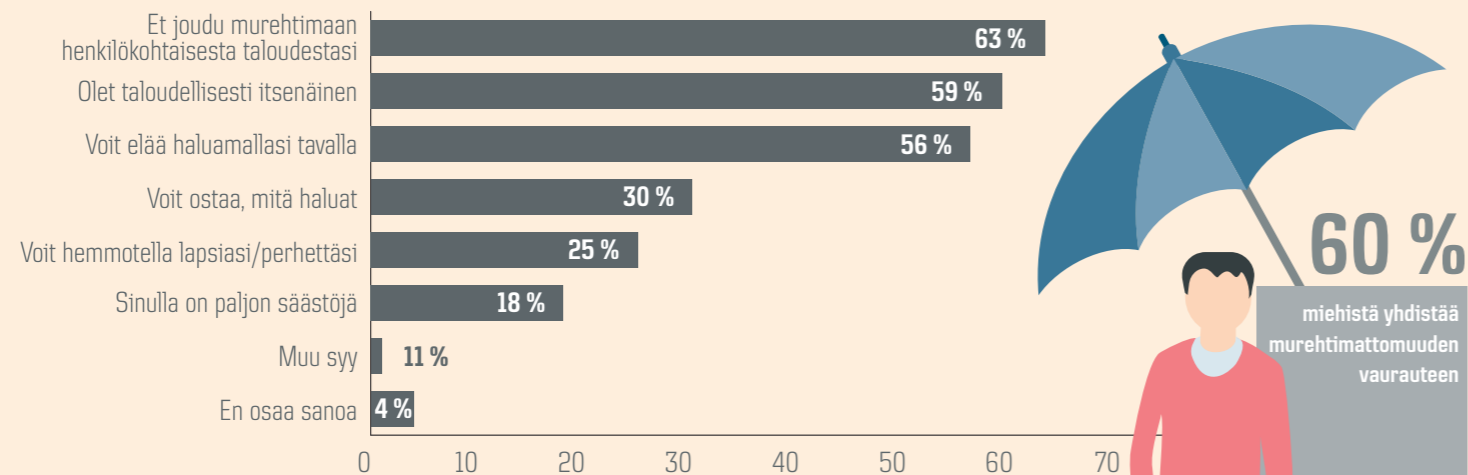
Tutkimus: <https://faculty.haas.berkeley.edu/odean/papers/gender/BoysWillBeBoys.pdf>

28 %
naisista epäilee omia
sijoitustaitojaan

31 %
naisista kertoo
sijoittavansa

Mitä vauraus merkitsee sinulle? Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Vauraus merkitsee turvallisuutta ja elämisen vapautta

Vauras elämä on varmasti monelle suomalaiselle tavoite, joka halutaan saavuttaa, mutta kaikki eivät koe sitä itselleen todennäköisenä tai tiedä, millä tavoin he voisivat luoda itselleen vauraamman tulevaisuuden. Jokaisella suomalaisella tulisi kuitenkin olla mahdollisuus vaurastua, toki lähtökohdat siihen ei kaikilla ole samanlaiset. Mitä vauraus meille suomalaisille sitten oikeastaan tarkoittaa?

Vauraus merkitsee suomalaisille muun muassa sitä, että henkilökohtaisesta taloudesta ei joudu murehtimaan, voi olla taloudellisesti itsenäinen ja voi elää haluamallaan tavalla.

Vastauksista on tunnistettavissa naisten turvallisuushakuisempi asenne miehiin verrattuna, sillä murehtimattomuuden yhdistää vaurauteen 71 % naisista, kun miehistä tämä osuus on vain 60 %. Naiset ajattelevat vaurastumista myös erityisesti perheensä kannalta, sillä jopa kolmasosalla naisista vaurauteen yhdistyy se, että vauraana voi hemmotella lapsiaan ja perhettään. Miehistä näin on vastannut vain viidesosa. Suhteessa vanhempiin sukupolviin, nuoremmat vastaajat ovat individualistisempia ja haluavat ehkä luoda elämästään vielä enemmän omannäköisen, sillä vauraus yhdistyy heillä voimakkaammin mahdollisuuteen elää elämänsä kuten haluaa.

Millaisena suomalaiset sitten näkevät oman mahdollisuutensa vaurastua? Myös tätä kysyimme suomalaisilta. Neljäsosa suomalaisista on ainakin jossain määrin sitä mieltä, että heistä voisi jossain vaiheessa elämänsä tulla varakkaita. Jo nyt varakkaiksi itsensä kokee vain 4 prosenttia vastaajista. Vuonna 2018 sama kysymys on kysytty hieman eri sanamuodolla, mutta ero on suuri: tuolloin jopa 40 prosenttia uskoi voivansa vaurastua jossakin vaiheessa elämänsä.

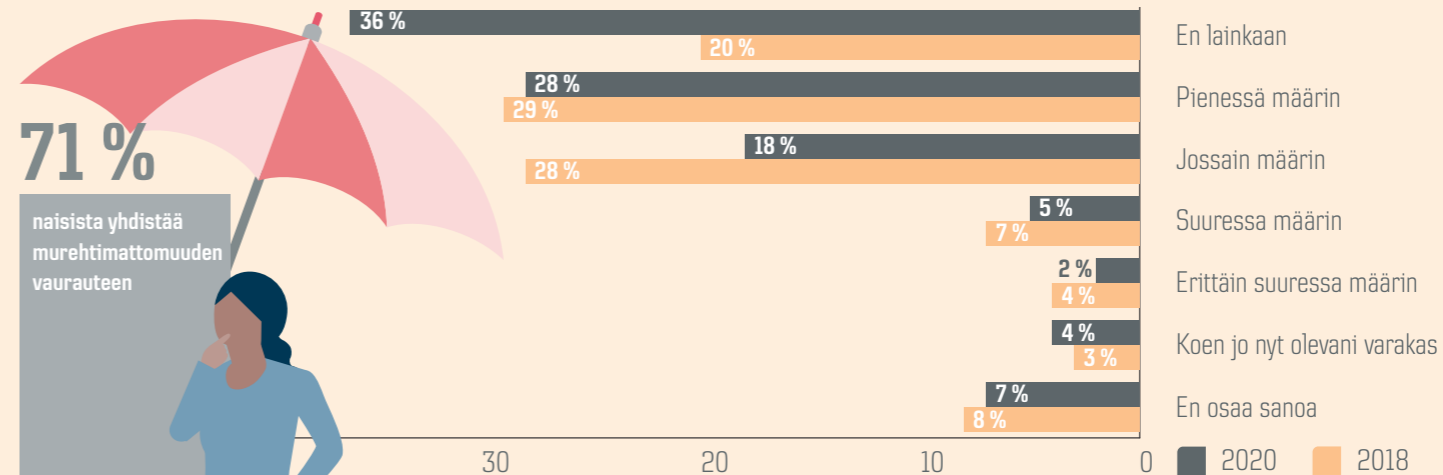
Usko omaan tulevaan vaurastumiseen vaikuttaa siis huolestuttavasti vähentyneen kahden viime vuoden aikana.

Erityisesti naisten usko tulevaan menestykseensä on miehiä heikompaa. Naisvastaajista jopa 42 prosenttia ei usko lainkaan voivansa tulla varakkaaksi jossain vaiheessa elämänsä, kun miehistä vastaava osuus on selvästi pienempi, 30 prosenttia. Tämä heijastelee myös havaittua sukupuolieroa uskossa omaan talouteen ja yleisemmin taloudellisessa mielenrauhassa. Kiinnostavaa on myös se, että mitä nuorempi vastaaja on, sitä optimistisempi hän on varakkaaksi tuleminen suhteen tulevaisuudessa. Nuorimmassa 18-24-vuotiaiden ikäluokassa vain 6 prosenttia vastaajista ei usko lainkaan voivansa tulla varakkaaksi. Tämä on erittäin positiivinen tulos, sillä on tärkeää, että nuoret kokevat heillä olevan mahdollisuuksia ja vaikutusvaltaa omaa tulevaisuuttaan kohtaan. Jos tavoitteena ja unelmana on vaurastuminen, todennäköisemmin tavoite toteutuu, jos siihen uskoo itse.

Harmaantuva lottokansa ja uutterat nuoret

Varakkuus herättää suomalaisissa toisinaan suuriakin tunteita ja varakkuuden näyttämistä ei aina katsota suopein silmin. Ehkä tämän vuoksi suomalaiset eivät pidä kaikkia vaurastumisen tapoja yhtä hyväksyttävänä. Oman työn arvoon uskotaan perinteisesti, mutta toisaalta suomalaiset mielletään myös lottohulluna kansana, jolle jokainen lauantai-ilta tarjoaa mahdollisuuden rikastua. Sosiaalisesti hyväksytyt tavat vaurastua eivät välttämättä näyttäyty realistisina, ja siksi vaurastuminen onkin monelle tavoitteena niin kaukainen.

Missä määrin arvelet, että sinusta voi jossakin vaiheessa elämäsi tulla varakas? *

71 %

naisista yhdistää murehtimattomuuden vaurauteen

60 %

miehistä yhdistää murehtimattomuuden vaurauteen

*] Kysymyksen muotoilu 2018: Missä määrin arvelet, että sinun on mahdollista vaurastua jossakin vaiheessa elämäsi?

Varakkaaksi tuleminen ja sen mahdollisuudet nähdään hyvin eri tavoin ja erot korostuvat erityisesti eri ikäryhmissä. Suomalaisten mielestä hyväksytyimmät tavat vaurastua ovat säännöllinen säästäminen ja tarkka kulukuri sekä erittäin hyväpalkkainen, ahkeralla opiskelulla saavutettu työpaikka. Seuraavaksi hyväksytyimpinä vaurastumiskeinoina pidetään lottovoittoa

ja säännöllistä työssäkäyntiä, jotka molemmat on valinnut kolmasosa vastaajista. Yrittäjäyys, jonka on valinnut vain alle neljäsosa vastaajista, jää hyväksyttävyydessä kärkinelikosta jo selvästi. Ottaen huomioon pitkäjänteisen sijoittamisen potentiaalin vaurastumiskeinona, on ehkä harmillistakin, että eri sijoittamisen tavat ovat huomattavasti vähemmän hyväksytyjä ja niitä on kolmen hyväksytyimmän vaurastumiskeinon joukkoon valinnut vain alle kymmenesosa vastaajista.

Ikäluokkien välillä on selviä eroja vaurastumiskeinojen hyväksyttävyydessä. Yrittäjäyys on sitä hyväksytympää, mitä nuoremmista vastaajista on kyse ja toisaalta lottovoittoa painottavat erityisesti 55-64-vuotiaat ja sitä vanhemmat vastaajat.

Säännöllinen säästäminen ja hyväpalkkainen työpaikka näyttäytyvät hyväksyttävänä tapoina vaurastua erityisesti naisten ja korkeasti koulutettujen keskuudessa. Lottovoittoa pitävät hyväksytyinä erityisesti matalammin koulutetut suomalaiset. Yrittäminen taas hyväksytään miesten keskuudessa laajemmin kuin naisten keskuudessa.

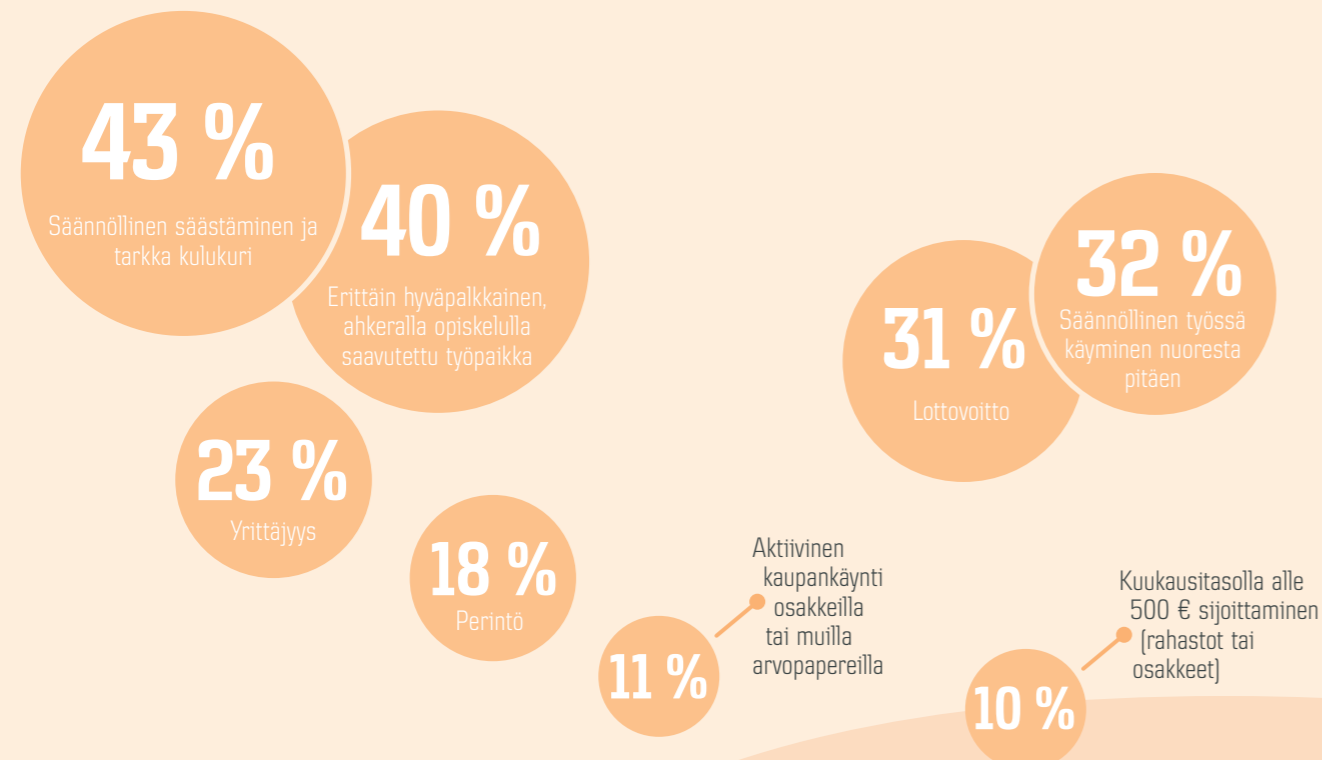
Omalla kohdallaan vastaajat näkevät lottovoiton saamisen sekä säännöllisen säästämisen ja tarkan kulukurin lähes yhtä todennäköisinä tapoina vaurastua. Kaikki muut vaurastumisen tavat jäävät selkeästi näiden kahden jalkoihin.

Nuorilla on kuitenkin vanhempia ikäluokkia vahvempi usko siihen, että omaan vaurastumiseen voi vaikuttaa muulla tavalla kuin lottoamalla. 18-24-vuotiaista lotossa voittamisen on valinnut todennäköisten vaurastumistapojen joukkoon vain 18 prosenttia vastaajista ja tätä useammin todennäköisenä tapana on pidetty säännöllistä työssä käymistä nuoresta pitäen ja erittäin hyväpalkkaista, ahkeralla opiskelulla saavutettua työpaikkaa. Tämänkin teeman kohdalla on hienoa huomata, että nuoret kokevat itse voivansa vaikuttaa tulevaan taloudelliseen tilanteeseensa, eikä ainoa keinoa vaurastua ole odottaa vuosikaudet lottovoiton osumista omalle kohdalle.

Tulotason korkeimmassa päässä eli yli 54 000 € vuodessa ansaitsevilla eri sijoittamisen muotoja [kuukausitasolla yli 500 € sijoittaminen [rahastot tai osakkeet], aktiivinen kaupankäynti osakkeilla tai muilla arvopapereilla, kiinteistösijoitukset] pidetään selvästi yleisemmin mahdollisina vaurastumiskeinoina verrattuna vähemmän ansaitseviin vastaajiin. Myös useimmin rahojaan sijoittava 25-34-vuotiaiden ikäluokka uskoo keskiarvoa useammin sijoittamisen olevan itselleen potentiaalinen vaurastumisen keino. Piilekö tässä taustalla positiivisia kokemuksia sijoittamalla saaduista tuotoista ja matkasta kohti vaurastumista? Ehkäpä lottokansa on ottanut askeleen kohti sijoittajakansastatusta, kun nuorempi sukupolvi lähestyy vaurastumista eri metodein kuin edeltäjänsä.

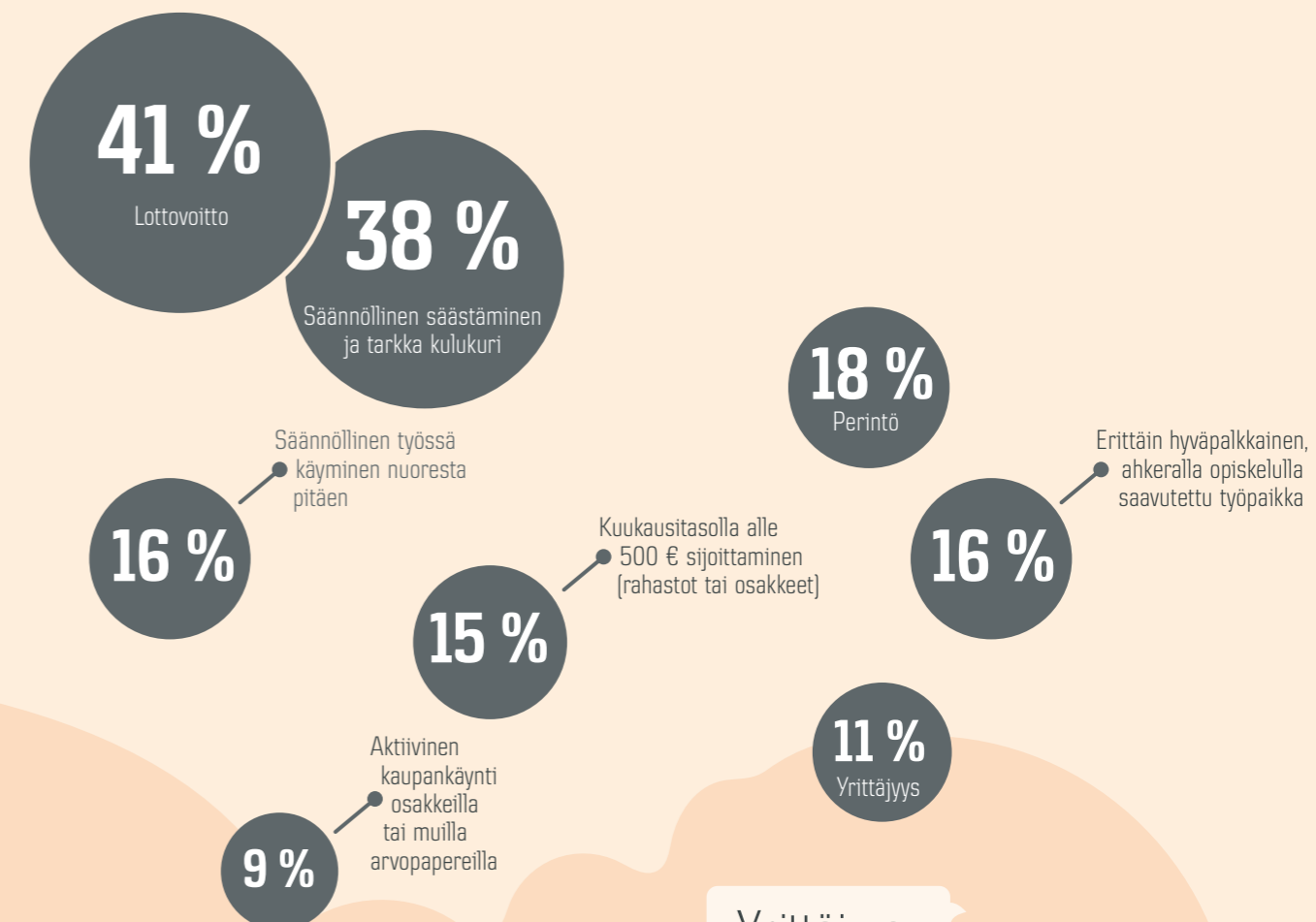
TOP 8:

Mitkä näistä ovat ne kolme vaurastumiskeinoa, jotka sinun mielestäsi ovat hyväksytyimmät tavat vaurastua? Voit valita enintään 3 vastausta.

TOP 8:

Mitkä näistä keinoista koet sellaisiksi, joilla voisit itse vaurastua? Valitse kolme todennäköisintä keinoa, joilla uskot, että voisit vaurastua.

Säännöllinen säästäminen ja tarkka kulukuri

Lottovoitto

Säännöllinen työssä käyminen

Yrittäjyys

Kommenttipuheenvuoro:

Timo Rothovius, puheenjohtaja, Osakesäästäjien Keskusliitto

Miten käänneet taloudessa ja suhdanteissa yleisesti vaikuttavat sijoittamisintoon ja säästämiseen?

Säästämisen osalta menee vähän nurinkurisesti, että silloin kun taloudessa menee huonosti, niin ihmiset alkavat säästää. Ja silloin kun menee hyvin, niin silloin kulutetaan. Lähtökohtaisesti tämän pitäisi olla toisinpäin, silloin kun menee hyvin, niin säästetään ja kun alkaa mennä huonommin, niin säästäjä voidaan purkaa ja kuluttaa.

Mutta tietenkin on positiivista, että edes joskus säästetään. Säästäminen on mielestäni tosi tärkeää.

Sijoittamisessa ja säästämässä talouden heilahtelut aiheuttavat vastakkaiset reaktiot.

Yleensä väitetään, että yksityissijoittajat toimivat aina väärin, eli ostavat silloin kun on kallista ja myyvät, kun on halpaa. Mutta kuten on nähty monessa kriisissä, asia on päinvastoin. Sijoittavat kyllä ymmärtävät, että silloin kun osakkeet ovat halpoja, niitä kannattaa ostaa, ja silloin kun osakkeet ovat kalliita, kannattaa myydä. Eli sijoittamisessa ja säästämässä talouden heilahtelut aiheuttavat vastakkaiset reaktiot.

Millaisia vaikutuksia koronapandemialla on ollut suomalaisten sijoittamiseen?

Korona ei ole vähentänyt sijoitusintoa, ihmiset ovat erittäin innoissaan edelleenkin sijoittamassa. Tämä näkyy ihan kevään pörssikurssien nousunakin. Kyllä yksityissijoittajat ymmärtävät, että silloin kun markkinoilla menee huonosti ja on tultu alaspäin, niin silloin on hyvä hetki sijoittaa. Esimerkiksi finanssikriisissä yksityissijoittajat lisäsivät sijoituksiaan, kun taas instituutiosijoittajat joutuivat myymään. Tässä kriisissä on käynyt varmaan aika samalla tavalla, yksilösijoittajat ovat lisänneet edelleen sijoituksiaan.

Viime vuosina julkisuudessa on paljon puhuttu sijoittamisesta ja erityisesti naissijoittajat ovat olleet esillä. Tilastojen mukaan sijoittaminen ei ole kuitenkaan lisääntynyt. Miksi lisääntynyt sijoittamiskeskustelu ei näy tilastoissa?

Hyvä kysymys, kyllähän sijoittaminen on lisääntynyt koko ajan eli sijoittajia on tullut lisää ja sitä kautta myös naissijoittajien määrä on myös kasvanut. Heidän suhteellinen osuutensa on kylläkin pysynyt valitettavasti ennallaan. Jostain syystä on koettu, että sijoittaminen on enemmän miesten puuhaa ja miessijoittajia on paljon enemmän kuin naissijoittajia. Tämä on todella valitettavaa.

Ihmiset miettivät ensin, joskus pitkäänkin, että uskaltaako sijoittaa, mutta kun ollaan riittävän pitkään mietitty, niin pikkuhiljaa aloitetaan. Ehkä ensin rahastojen kautta ja sitten kun se on tullut tutummaksi, uskalletaan lähteä suoriin osakkeisiin. Muutos tapahtuu harmittavan hitaasti, mutta luulen, että sijoittamisinto on koko ajan kasvamassa.

Sijoittamista ei pidetä niin hyväksyttävänä vaurastumiskeinona kuin esimerkiksi lottovoiton tai perinnön saamista. Mistä tämä asenne voi juontaa juurensa?

Tämä on omituinen näkökulma, tämä tulee varmaan jostain viime vuosisadalta ja ajalta, jolloin meillä oli poliittisesti hyvin kärjistyneet näkemykset. Osa kansasta oli sitä mieltä, että sijoittaminen on lähtökohtaisesti väärin ja muiden riistämistä. Asenteet ovat kuitenkin muuttumassa, mutta usein se vaatii sukupolven vaihdoksen. Eli edelleen on ihmisiä, jotka pitävät sijoittamista jollakin tavalla tuomittavana ja huonona, mitä se ei todellakaan ole. Kun saamme palkkaa ja sitä kautta

Sijoittamisen ammattilainen ei missään tapauksessa tarvitse olla. Sijoittaminen kuuluu ihan kaikille ja jokainen pystyy sitä tekemään hyvällä menestyksellä.

kerrytämme pikkuhiljaa säästäjä, niin on järkevää, että nämä säästöt sijoitetaan, eikä makuuteta pankkitilillä. Tämä olisi jokaisen syytä tajuta.

Sijoittaminen on ehdottoman suositeltavaa, ja sijoittamisen voi hyvin aloittaa rahastojen kautta, jos suora osakesijoittaminen

pelottaa. Ja kun rahastoihin kertyy varoja ja samalla ymmärrys markkinoiden toiminnasta kasvaa, niin voi sijoittaa myös suoraan osakkeisiin. Sijoittamisen ammattilainen ei missään tapauksessa tarvitse olla. Sijoittaminen kuuluu ihan kaikille ja jokainen pystyy sitä tekemään hyvällä menestyksellä.

Jopa 41 % suomalaisista ei osaa arvioida, tuleeko ilmastonmuutos vaikuttamaan heihin taloudellisesti seuraavan 10 vuoden aikana.

3 Ilmastonmuutos ja talous

Ilmastonmuutoskeskustelu on vallannut yhä enemmän alaa eri puolilla mediaa ja myös ihmisten lähipiirissä. Meitä haastetaankin joka päivä kansalaisina ja kuluttajina tekemään mitä moninaisempia pieniä valintoja ilmastonäkökulmasta. Danske Bank halusi kysyä suomalaisilta heidän suhteestaan ilmastonmuutokseen ja toisaalta ilmastotietoiseen kuluttamiseen. Samoja kysymyksiä on kysytty osin myös muissa Pohjoismaissa, joten pääsemme myös näkemään, miten suomalaiset toimivat ja mitä he ajattelevat suhteessa naapureihimme.

Ilmastonmuutoksen vauhdin on raportoitu kiihtyneen entisestään, mutta ei ole aivan helppoa arvioida, miten tämä muuttaa omaa elämää tulevaisuudessa vai muuttaako ollenkaan. Suomalaisista runsas puolet (55 %) on sitä mieltä, että ilmastonmuutos tulee vaikuttamaan heihin henkilökohtaisesti ainakin jossain määrin seuraavan 10 vuoden kuluessa.

Ilmastonmuutoksen kytkös omaan kukkaraan epäselvä

Ilmastonmuutos on ollut jo vuosia esillä mediassa mitä moninaisempiin aiheisiin liittyen. Mutta onko ilmastonmuutoksen vaikutus talouteen ollut yksi näistä aiheista? Kun suomalaisilta kysyttiin ilmastonmuutoksen vaikutuksesta omaan talouteen, varsin moni nimittäin ilmaisee epätietoisuutensa. Jopa 41 prosenttia suomalaisista ei osaa arvioida, tuleeko ilmastonmuutos vaikuttamaan heihin taloudellisesti seuraavan 10 vuoden aikana. Erityisesti naiset kokevat olevansa epävarmoja teeman suhteen.

Suomalaisista 28 prosenttia näkee, että ilmastonmuutoksella tulee olemaan kielteinen vaikutus heidän taloudelliseen tilanteeseensa ja likimain samansuuruinen joukko uskoo, ettei ilmastonmuutos tule vaikuttamaan heidän taloustilanteeseensa. Kysymys jakaakin kansan näkemykset hyvinkin vahvasti. Sukupuolierot näkyvät myös oman talouden arvioinnissa, sillä miehistä (39 %) selvästi suurempi osa kuin naisista (23 %) ei usko ilmastonmuutoksen vaikuttavan heidän talouteensa.

Eläksesi ympäristöystävällisemmin, mitä seuraavista asioista

olet tehnyt 5 viime vuoden aikana / aiot tehdä seuraavan 5 vuoden aikana

Jätteiden lajittelu

61 % / 36 %

Vaatteiden hankinnan vähentäminen

41 % / 32 %

Energiankulutuksen vähentäminen

35 % / 38 %

Ympäristöystävällisemmän ruoan ostaminen

32 % / 36 %

Lihan kulutuksen vähentäminen täysin tai osittain

30 % / 27 %

Julkisen liikenteen käyttö

21 % / 20 %

Lentämisen vähentäminen

20 % / 18 %

Pyöräilyn lisääminen

18 % / 23 %

En mitään

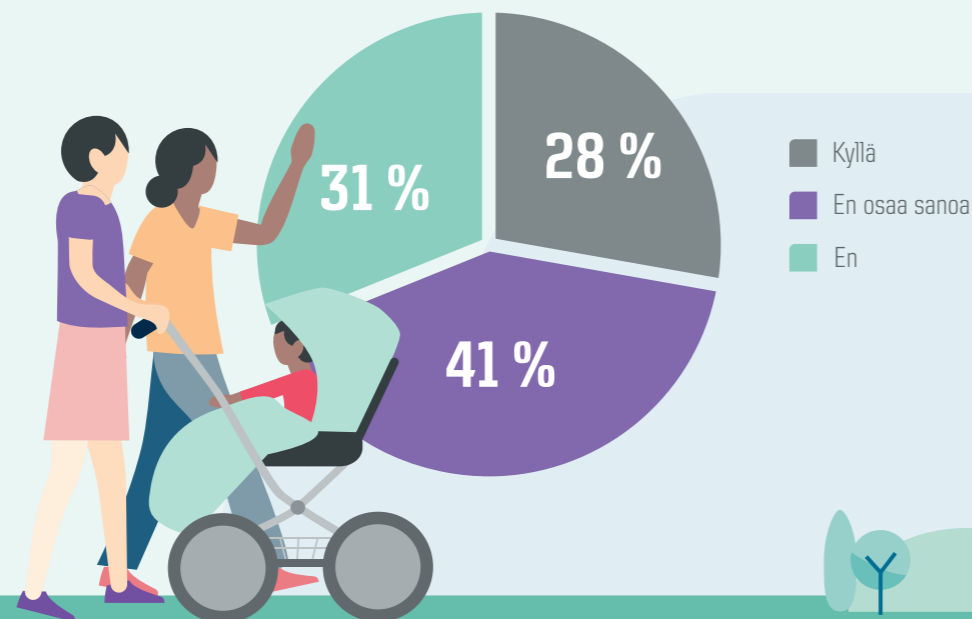
11 % / 13 %

Mikä sitten auttaisi hahmottamaan ilmastonmuutoksen vaikutusta omaan talouteen? Arjen ilmastotietoinen kuluttaminen vaatii jo itsessään paljon tietoa eri valintojen vaikutuksista, eikä vaihtoehtoja ole aina helppoa vertailla. Pitkällä aikavälillä talouttaan suunnitellessaan ja suuria päätöksiä tehdessään suomalaisilla olisi tätäkin tärkeämpää hahmottaa, miten ilmastonmuutos tulee tulevaisuudessa vaikuttamaan heihin. Tällaisen tiedon ja tulevan suunnitteluun tarvittavien työkalujen tulisi olla jokaisen saavutettavissa ja ymmärrettävissä, jotta tavallisten kansalaistenkin olisi mahdollista arvioida ilmastonmuutoksen tuomia vaikutuksia juuri omaan talouteensa ja sitä kautta myös ennakoimaan tulevaa. Ehkä keskustelu ilmastonmuutoksesta on keskittynyt pääosin äärimmäisiin sääilmiöihin tai luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ja talousvaikutukset ovat jääneet taka-alalle. Keskustelun monipuolistaminen ja laajentaminen palvelisi varmasti kaikkia. Tieto saattaa lisätä tuskaa, mutta valmistautuminen tulevaan myös taloudellisesti saattaa hälventää sitä.

Suomalaiset ovat muita pohjoismaalaisia modernimpi ilmastotoimijakansa

Suomalaiset naiset ovat pohjoismaisellakin tasolla suunnannäyttäjiä siinä, kuinka hyvin he ottavat ympäristön huomioon omassa toiminnassaan. Kulutuksensa ja liikkumisensa suhteen vastaajat, ja erityisesti naiset, ovat tehneet ja suunnittelevat edelleen tekevänsä monia ympäristöystävällisyyteen pyrkiviä muutoksia.

Arveletko, että ilmastonmuutoksella tulee olemaan kielteinen vaikutus taloudelliseen tilanteeseesi seuraavan 10 vuoden kuluessa?

Yleisin keino muuttaa elintapoja ympäristöystävällisempään suuntaan on Suomessa ollut jätteiden parempi lajittelu, jota kertookin tehneensä 61 prosenttia suomalaisista. Jätteiden lajittelu hoituu kohtalaisen pienellä vaivalla ja omakotitalo- ja mökkikansallamme on jo pitkät perinteet esimerkiksi kompostoinnista ja maitotölkkiä hyödyntämisestä saunakiukaan lämmittämiseen.

Kulutustottumuksien muuttaminen onkin jo astetta vaativampi teko, ja varmasti siksi näin on toiminut jo huomattavasti harvempi vastaaja. Vaatteiden hankkimisen vähentäminen on ollut yleisin tapa vähentää kuluttamista. Erityisesti naiset kertovat vähentäneensä vaatteiden hankintaa, vaikka huomion arvioista on myös, että naiset myös ostavat keskimäärin enemmän vaatteita kuin miehet, jolloin vähentämisvaraakin on enemmän. Naiset ovat olleet ympäristötietoisempia kuluttajia myös energiankulutuksen vähentämisessä, lihan kulutuksen vähentämisessä ja ympäristöystävällisen ruoan ostamisessa, joita kaikista vastaajista kertoo tehneensä noin kolmannes. Kiinnostavaa on, että vaikka ilmastovaikutuksiltaan eettisemmästä ruoasta on tullut viime vuosina trendikkäämpää, se ei vaikuttanut vastaajien kulutukseen tätä enempää. Ympäristöystävällisemmän ruoan ostaminen näyttää lisääntyneen tasaisesti eri puolilla Suomea. Suomessa onkin lähiruokaa hyvin saatavilla ympäri maata. Lihan kulutuksen vähentäminen on tulosten mukaan selkeästi urbaanimpi ilmiö, joka korostuu pääkaupunkiseudulla ja muissa yli 100 000 asukkaan kaupungeissa asuvien

keskuudessa. Suomalaiset aikovat edelleen jatkaa toimia ympäristöystävällisemmän elämän osalta.

Kysyttäessä aikomuksia tehdä erilaisia ympäristöystävällisiä toimia tulevien viiden vuoden aikana, yleisimmäksi suunnitelluiksi ympäristöystävällisiksi elämänmuutoksiksi nousi jätteiden lajittelu, jonka 38 prosenttia vastaajista suunnittelee hoitavansa lähitulevaisuudessa paremmin. Vastaajista 36 prosenttia pyrkii vähentämään energiankulustaan kotona ja samansuuruinen joukko ostamaan ympäristöystävällisempää ruokaa. Aiempia tuloksia katsoessa ei liene yllättävää, että myös tulevaisuuteen katsoessa suomalaiset naiset olivat kunnianhimoisempia ympäristöystävällisemmän elämän suhteen kuin miehet.

Suomalaiset ovat tehneet suuren harppauksen eettisempään suuntaan kulutustottumuksissaan. Onko matalalla roikkuvat hedelmät omien elintapojen muuttamisen osalta pitkälti jo poimittu? Seuraava viisivuotiskausi näyttäne, jatkuuko suomalaisten innokkuus ympäristöystävällisemmän elintavan saavuttamiseksi.

Kuluttamisen eettisyydestä puhuttaessa tapetilla on muutaman viime vuoden aikana ollut erityisesti lentomatkat ja sen aiheuttamat päästöt. Erilaiset lentämiseen liittyvät päästöjen hyvitysjärjestelmät ovat kuluttajalle eräs konkreettinen tapa ottaa lentämisen hiilijalanjälki huomioon. Jotta suomalaisten ympäristötietoisesta kuluttamisesta

saataisiin tarkempaa tietoa, Danske Bankin tutkimukseen osallistuneilta kysyttiin, kuinka paljon ylimääräistä he olisivat valmiita maksamaan hiilineutraalilla lentokoneella lentämisestä, jos lentolipun alkuperäinen hinta olisi 200 tai 1000 euroa. Tuloksista käy ilmi, että noin kolmasosa vastaajista ei olisi valmis maksamaan lainkaan lisähintaa hiilineutraalilla lentokoneella lentämisestä riippumatta siitä maksaisiko itse lentolippu 200 vai 1000 euroa. Naiset ja nuoret korostuvat ilmaston paremmin huomioivina, sillä heistä keskimäärin suurempi osa maksaisi jonkinlaista lisähintaa kompensoidakseen lentopäästönsä.

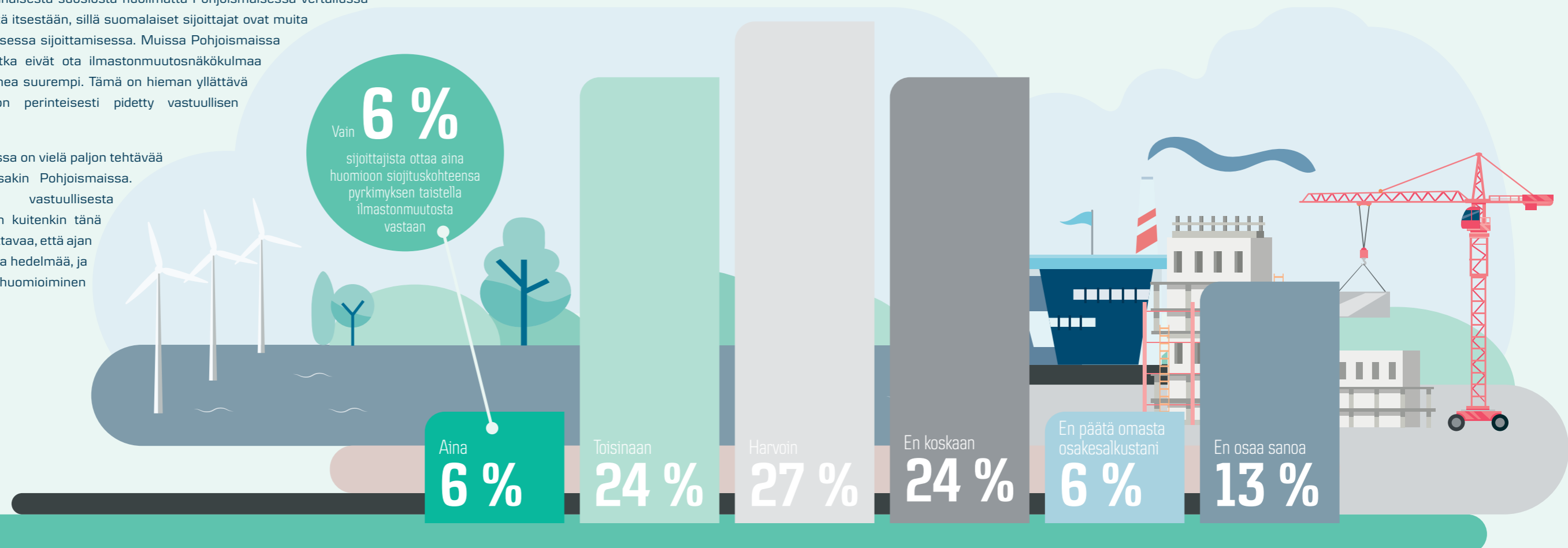
Vastuullinen sijoittaminen vielä lapsen kengissä

Huolimatta poliittisesti asetetuista kannustimista ja kuluttajien asenteista ympäristöystävällistä liiketoimintaa kohtaan, ilmastonmuutoksen suhteen, vastuullinen sijoittaminen ei vaikuta olevan vielä kovinkaan suosittua Suomessa. Niistä suomalaisista, jotka sijoittavat, vain 6 prosenttia ottaa aina selvää sijoituskohteena olevan yrityksen pyrkimyksistä taistella ilmastonmuutosta vastaan sijoituspäätöstä tehdessään. Selvästi suurempi osa, miltei neljännes sijoittajista, ei ota asiaa huomioon koskaan.

Tuloilla on havaittavissa yhteys vastuulliseen sijoittamiseen, sillä mitä suuremmat tulot vastaajalla on, sitä todennäköisemmin hän ottaa asiasta selvää vähintäänkin toisinaan. Onko kyse siitä, että suurituloisemmilla sijoitushorisontti on kauempana hiilineutraalissa tulevaisuudessa ja odotuksena on, että ilmastoystävälliset yritykset tulevat menestymään ja sitä kautta tuottamaan suurempia voittoja osakkeenomistajilleen?

Vastuullisen sijoittamisen vähäisestä suosioista huolimatta Pohjoismaisessa vertailussa suomalaiset voivat olla ylpeitä itsestään, sillä suomalaiset sijoittajat ovat muita Pohjoismaita edellä vastuullisessa sijoittamisessa. Muissa Pohjoismaissa niiden vastaajien määrä, jotka eivät ota ilmastonmuutosnäkökulmaa huomioon lainkaan, on Suomea suurempi. Tämä on hieman yllättävä tulos, sillä ruotsalaisia on perinteisesti pidetty vastuullisen sijoittamisen edelläkävijöinä.

Sijoittamisen vastuullisuudessa on vielä paljon tehtävää niin Suomessa kuin muissakin Pohjoismaissa. Vastuullisuudesta ja vastuullisesta sijoittamisesta keskustellaan kuitenkin tänä päivänä paljon, joten on oletettavaa, että ajan mittaan tuo keskustelu kantaa hedelmää, ja vastuullisuusnäkökulman huomioiminen sijoittamisessa yleistyy.

Noin kolmasosa ei olisi valmis maksamaan lainkaan lisähintaa hiilineutraalilla lentokoneella lentämisestä lipun hinnasta riippumatta.

Parempituloiset sijoittajat miettivät useammin sijoituksensa ilmastovaikutuksia.

Kommenttipuheenvuoro:

Pasi Rinne, perustajaosakas, Gaia Consulting

Kyselyyn vastanneiden on vaikea arvioida ilmastomuutoksen vaikutusta omaan talouteen seuraavan 10 vuoden aikana. Millä tavoin ilmastomuutos voi vaikuttaa omaan talouteen?

Ilmastomuutoksen taloudellisia vaikutuksia omaan talouteen on vaikea arvioida. Aikaväli on pitkä, ilmastomuutos kohtelee kovin eri tavoin eri maailmankolkkia ja teollisuuden aloja ja ilmastomuutoksen taloudelliset vaikutukset riippuvat siitä, miten ilmastomuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa onnistutaan.

Ilmastomuutoksen isoin kustannus tulee, jos muutosta ei kyetä riittävän nopeasti hillitsemään ja ajaudumme hallitsemattomiin ja kiihtyviin muutoksiin. Toiseksi, mikäli uskottavalle hillintäpolulle ei päästä riittävän nopeasti, valtioiden, kaupunkien ja yritysten toimintaympäristöt uhkaavat muuttua epävarmoiksi ja varautumistoimenpiteiden pitää olla hyvin huomattavia.

Vuoteen 2035 mennessä liikkuminen, syöminen, asuminen sekä tuotteiden ja palveluiden kirjo tulevat kuitenkin muuttumaan eikä hiilineutraalisuus ole välttämättä kuluttajalle ongelma.

Ilmastomuutos on iso stressitesti valtioille, kaupungeille ja yrityksille. Jokaisen täytyy pohtia siihen liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia.

Suomen tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Se tarkoittaa sitä, että kotitalouksienkin täytyy vähentää päästöjä merkittävästi. Vuoteen 2035 mennessä liikkuminen, syöminen, asuminen sekä tuotteiden ja palveluiden kirjo tulevat kuitenkin muuttumaan eikä hiilineutraalisuus ole välttämättä kuluttajalle ongelma.

Meillä on nyt jo olemassa teknologiaa, tuotteita ja palveluja jotka mahdollistavat merkittävän päästöjen vähentämisen. Tiede ja tutkimus tuottavat uskottavaa tietoa uusista

vaihtoehdoista. Lainsäädäntö ja politiikan suuntaviivat ohjaavat vähäpäästöiseen suuntaan. Lisäksi raha hakeutuu kasvavasti vähähiilisyttä tukeviin investointeihin ja liiketoimintaan. 10 vuodessa hiilineutraalit tuotteet ja palvelut ovat varmasti paremmin saatavissa. Sekä kuluttajalle että yritysjohtajalle ilmastoviisas valinta on myös talousviisas valinta.

Kuluttajien on saatava tietoa enemmän ja helpommin. Ilmastovaikuttavuus ja ympäristöystävällisyys ovat jo nyt hyvin merkittäviä kriteerejä ostopäätöksissä. Samalla kun ympäristösääntely tiukkenee, tulee erilaisia tuotemerkintöjä ja tietovelvoitteita, jotka mahdollistavat tietoisempien valintojen tekemistä. Lisäksi yhä useampi yritys haluaa profiloitua ilmastoasioissa ja tarjoaa ilmastomyönteisempiä tuotteita ja palveluja.

Sekä kuluttajalle että yritysjohtajalle ilmastoviisas valinta on myös talousviisas valinta.

Kuluttajat voivat tehdä monia erilaisia arjen valintoja ja toimia ilmastomuutoksen ehkäisemiseksi. Millä toimilla on isossa kuvassa merkitystä, kun puhutaan ilmastomuutoksen ehkäisystä?

Ensinnäkin, kaikella on merkitystä. Ilmastomuutoksen hillitseminen on haaste, joka vaatii jokaisen mahdollisen toimenpiteen. Toisaalta yhteiskunnan, yrityksen tai kuluttajan näkökulmasta on aina olemassa tapoja, jotka olisivat vielä parempia tai tehokkaita. Tärkeintä on se, että kulutus menee oikeaan suuntaan ja toiseksi tärkeintä on se että kuluttaja miettii jollain aikavälillä vähän pidemmälle, miten tulee suuntaamaan päätöksiään ja kuluttamistaan.

Suomalaisen kuluttajan näkökulmasta keskimääräinen kotitalous pystyisi kohtuullisen helposti leikkaamaan päästöjään noin 30-40 % ilman merkittäviä taloudellisia uhrauksia. Nopeimmin päästövähennyksiä on tehtävissä asumiseen liittyen. Muut merkittävimmät paikat tehdä päästövähennyksiä löytyvät energiankulutuksesta, liikkumisesta, ruoasta ja syömisestä sekä jonkin verran myös kotitalouden hankkimista tuotteista ja palveluista.

Uskon, että päästöjen kompensointi on yksi validi ratkaisu siinä miten yksilö voi vaikuttaa ilmastomuutoksen hillitsemiseen. Jos suomalaisen keskimääräiset päästöt ovat 11,5 tonnia vuodessa, niin tämänhetkisillä päästövähennämärkkinöillä sen täysimääräinen neutralointi maksaisi vain 100-300 € vuodessa.

Kompensaatiomarkkinan olemassaolo on yksi merkittävä lisäelementti siihen, mitä voi tehdä ja että meidän pitää tehdä kaikki mahdolliset toimenpiteet, jotka ovat taloudellisesti, sosiaalisesti ja poliittisesti mahdollisia. Kompensaatiohankkeiden sääntelyä pitää kehittää ja hankkeista voisi olla paremmin tietoa saatavilla, jotta kompensointi olisi helpompaa ja kukin voisi tietoisesti valita, minkälaisia ilmastohankkeita haluaa tukea.

Vain harva selvittää sijoittaessa yrityksen pyrkimyksiä ilmastomuutosta vastaan taistelussa. Miltä vastuullisen sijoittamisen tulevaisuus näyttää? Onko tähän tulossa muutoksia?

Yhä useammat rahoituslaitokset ja pankit selvittävät entistä tarkemmin sijoituskohteidensa ympäristö- ja ilmastoriskit. Siksi yrityksiltä vaaditaan raportointia nykyisistä päästöistään ja miten aikovat päästöjään vähentää.

Toisaalta markkinoilla on kasvava joukko sellaisia sijoitusinstrumentteja, jotka sijoittavat ainoastaan yrityksiin,

jotka johtavat vastuullisuusasiat erinomaisesti ja joiden liiketoiminta on yhteensopiva ilmastomuutoksen hillinnän kanssa.

Isossa kuvassa on vääjäämätöntä, että rahoitus ja sijoitukset kohdistuvat vähemmän sellaiseen toimintaan, jolla on merkittävä sidonnaisuus fossiilitalouteen eikä toimi kestävästi. Tätä tukee kuluttajien kiinnostuksen ja lainsäädännön kehitys. Sitä mukaa kuin ilmastomuutoksen hillintä tulee kiireellisemmäksi, lisääntyvät pankkien ja rahoituslaitosten hiilineutraalisuutta tukevat tuotteet ja palvelut. Kehittyvän tarjonnan mukana lisääntyvät sitten myös sijoittajien vastuullisuusvaatimukset. Jo nyt merkittävät rahoitusalan yhtiöt hakevat vastuullisuudesta ja kestävydestä kilpailuetua.

Isossa kuvassa on vääjäämätöntä että rahoitus ja sijoitukset kohdistuvat vähemmän sellaiseen toimintaan, jolla on merkittävä sidonnaisuus fossiilitalouteen eikä toimi kestävästi.

Yksi kohtuullisen nopealla aikavälillä tapahtuva asia on EU:n vastuulliseen sijoittamiseen liittyvä taksonomia, joka tulee läpileikkaavasti vaikuttamaan siihen, miten kaikki taloudellinen toiminta arvioidaan suhteessa kestävään kehitykseen.

Kestävien rahastojen ja sijoitustuotteiden kasvu on ollut viime vuosina vauhdikasta. Tulevaisuudessa vain taksonomian mukaiset projektit tai hankkeet ovat virallisesti vihreitä, jolloin myös ympäristön kannalta kestävien rahastojen ja vihreiden joukkovelkakirjalainojen markkinointi tulee perustumaan tähän luokitteluun. Taksonomian uskotaan edelleen vauhdittavan kestävä rahastojen kasvua. Kun uusi sääntely tulee voimaan, vastuullisen sijoittamisen markkinan voi helposti nähdä kasvavan edelleen.

Ilmastomuutoksen hillitseminen on haaste joka vaatii jokaisen mahdollisen toimenpiteen.

Lopuksi

Läpikäymämme tulokset osoittavat, että oman talouden hallinta ja kokemus taloudellisesta mielenrauhasta jakaa suomalaisia voimakkaasti. Selvää onkin, että Suomen talouden painuttua taantumaan, taloudellisesti heikossa asemassa olevien näkymät synkkenevät entisestään. Tilanne, jossa monet suomalaiset tällä hetkellä ovat alleviivaa, kuinka tärkeää on voida kerätä taloudellista puskuria hyvinä aikoina. Säästämiseen ja sijoittamiseen on monia keinoja ja jokainen löytää tästä paletista varmasti itselleen sopivat tavat turvata taloudellinen mielenrauhansa. Vaurastumispyrkimyksen ei tarvitse tarkoittaa suurien rikkauksien tavoittelua, vaan sitä, että oma talous on turvattu ja kestävä mahdollisia kolhuja. Niitä kun väkisininkin elämän aikana välillä osuu kohdalle.

Miksi vaurastuminen nähdään Suomessa edelleen niin kaukaisena tulevaisuudenkuvana? Jos lottovoitto, jonka saamisen todennäköisyys on häviävän pieni, tuntuu todennäköisemmältä vaurastumiskeinolta kuin sijoittaminen, jokin on pielessä. Positiivista kuvaa tulevaisuudesta onneksi luo se, että nuoret suhtautuvat vaurastumiseen vähemmän passiivisesti kuin heitä vanhemmat ikäluokat. Taloudellinen turva on kuitenkin tärkeä edellytys sille, että yksilö voi elämässään keskittyä muuhunkin kuin rahojen riittäväyydestä murehtimiseen ja hän voi rakentaa itselleen omannäköistä elämää.

Oman näköisen elämän rakentamisessa, arvot ovat keskiössä. Arvoista erityisesti vastuullisuuteen liittyvät arvot ovat nousseet esille voimakkaasti 2000-luvulla. Esimerkiksi keskustelu kamppailusta ilmastonmuutosta vastaan on ollut vilkasta jo vuosia, ja eri keinoja maapallomme tilan parantamiseen on pohdittu. Vastuullisempi sijoittaminen on yksi mahdollinen tapa toimia ilmastotietoisemmin. Tällä hetkellä suurin osa suomalaisista sijoittajista ei kuitenkaan vielä tarkastele sitä, millä tasolla sijoittamisnäkökulmasta kiinnostavat yritykset huomioivat ilmastonmuutoksen toiminnassaan.

Olemme matkalla kohti hiilineutraalia maailmaa, jossa ympäristönäkökulmat huomioineet yritykset menestyvät. On hienoa tietää, että samalla kun sijoittamalla luo turvaa omaan tulevaisuuteen, voi turvata myös maapallomme tulevaisuutta.

Lue lisää suomalaisten taloudellisesta mielenrauhasta
www.danskebank.fi/taloudellinenmielenrauha

Danske Bank

Danske Bank A/S
Suomen sivuliike
Televisiokatu 1, PL 1243
00075 DANSKE BANK
www.danskebank.fi